ИЛҺАМ

методик кулланма

методическое пособие

ИЛЬГАМ

УДК ББК	
Р	

Авторы: Азнабаева Ф.Г., Аминева Р.И., Аметова Р.М.
Ильгам. – Уфа, 2007

Пособие создано на основе многолетнего опыта работы педагогов Центра развития ребенка – детский сад «Акбузат» города Сибая Республики Башкортостан. В нем описываются опыт использования нетрадиционных техник изобразительной деятельности от 3 до 4 лет, учитывая национально-региональные особенности родной культуры Башкортостана..
Пособие адресовано педагогам ДОУ, руководителям ИЗО-студий, студентам педагогических специальностей, родителям, желающим развивать художественную творческую деятельность детей младшего дошкольного возраста.

Рецензенты: Шафикова Г.Р. – кандидат психологических наук.
Каримова Я.С. – старший воспитатель Центра развития ребенка – детский сад «Акбузат».

© Ф.Г.Азнабаева и др.
Уфа, 2007

ВВЕДЕНИЕ

Художественное развитие детей дошкольного возраста особенно важное направление педагогики, требующее приоритетного внимания. В целях помощи педагогам дошкольных учреждений в этом русле предлагается данное пособие. Методическое пособие «Ильгам» разработано на основе концепции художественного образования Б.М.Неменского. Эта система ставит перед собой задачу раскрытия возможностей искусства в духовном, эмоционально-нравственном формировании личности, начиная с 3-летнего возраста. В принципиальном плане это даст возможность заложить начала основ художественной культуры как неотъемлемой части духовной культуры.

В данном пособии раскрывается методика использования нетрадиционной техники изображения на занятиях изобразительного искусства для детей от 3 до 7 лет. Особенностью пособия «Ильгам» является то, что оно учитывает национально-региональные особенности и предполагает изучение родной культуры Башкортостана. Программа основывается на принципе «искусство от родного порога к диалогу культур». Это позволяет познакомить дошкольников с природными богатствами, промыслами отдельных регионов, которые имеют свои этнокультурные традиции, обычаи, игры и игрушки.

Методическое пособие предлагает комплексный подход не только в ознакомлении с видами изобразительного искусства, но и овладение приемами и способами изображения. В данной возрастной группе предлагается привитие детям начальных навыков монотипии, печатания, тампонирования, тесто и бумажной пластики.

Оригинальная структура занятий в пособии помогает преодолеть однобокий подход к художественному развитию детей только средствами изобразительного искусства и позволяет интегрировать разнообразные виды искусства. Построение художественного образа на занятие происходит через комплексное восприятие зрительного, музыкального и литературного рядов, подчиненной одной теме. Дети сами активно проживают ее через личное творчество (как, например, придумывание окончание сказки, изображение жестами, мимикой, движением, изображением эмоций и т.д.), что позволяет по-новому организовать педагогический процесс.

Основными задачами художественно-творческого развития детей 3-4 лет являются овладение конкретными навыками разных видов изобразительной деятельности.

В лепке – показать детям разнообразие пластических материалов, познакомить с их свойствами, возможностями своего воздействия на материал и на этой основе учить детей:

- видеть основные формы предметов, выделять их яркие и наиболее характерные признаки;
- создавать оригинальные образы из 2-3 деталей, передавая пропорции и взаимное размещение частей, правильно соединяя и аккуратно скрепляя детали.

В рисовании – развивать восприятие детей, формировать представление о предметах и явлениях окружающей действительности, создавать условия для их активного познания и на этой основе учить детей:

- отображать свои представления об окружающем мире доступными графическими и живописными средствами;
- переводить детей от рисования – подражания к самостоятельному творчеству.

В аппликации – знакомить детей с бумагой как художественным материалом, создавать условия для экспериментального освоения ее свойств и способов своего воздействия на бумагу и на этой основе учить детей:

- создавать из кусочков рваной и комков мятой бумаги выразительные образы;
- знакомить с ножницами как художественным инструментом.

Таким образом, основная цель методического пособия – содействие развитию инициативы, выдумки и творчества детей в атмосфере эстетических переживаний, увлеченности, совместного творчества взрослого и ребенка в мире искусства.

Тема: «РИСУЮ КАРТИНКИ! КАК МНОГО КРАСОК: КРАСНЫЙ, СИНИЙ, ЗЕЛЕНЫЙ, ЖЕЛТЫЙ!»

Цель: развитие особенностей в области сенсорной сферы у детей (цвет, форма, величина, пространство) и воспитание у них отношения к окружающему миру, его явлениям, восприятие фактического.

I БЛОК ЗАНЯТИЙ

Тема: «Сказки о красках и карандашах»

1 ЗАНЯТИЕ «Мы рисуем»

ЦЕЛИ: знакомство с возможностями различных изобразительных материалов при рисовании. Обучение простым правилам рисования на бумаге.

ЗАДАНИЕ: изображения разных предметов, сделанные воспитателем, завершение (дорисовывание) рисунка детьми.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, карандаши, фломастеры, кисточки.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки воспитателя.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: В. Шанский «Мы рисуем».

СОДЕРЖАНИЕ: В начале урока Сумбуль (кукла) приходит в гости. Воспитатель знакомит с ней детей. Сумбуль – рыжеволосая девушка. Слово Сумбуль означает обычно «рыжий волос», «колос». Ежегодно осенью «Сумбуль» приходит к нам в гости. Вот и сегодня он у нас в гостях. Сумбуль обучает детей рисовать рисунки карандашом и краской. Вначале знакомит с простыми правилами: для рисования нужна белая бумага, рисунки можно рисовать только на бумаге, карандаши должны быть остро наточены, чтобы фломастеры не высохли их каждый раз после применения надо закрывать колпачком. А кисточки после работы надо обязательно вымыть. С помощью изображения разных предметов шара или мяча, знакомых детям, Сумбуль показывает последовательность работы и предлагает дорисовать к шарикам веревочки, колеса для машины и другие.

2 ЗАНЯТИЕ «Мы лепим»

ЦЕЛИ: знакомство с материалами лепки и простыми приемами лепки.

ЗАДАНИЕ: дети доделывают разные предметы, налепленные воспитателем.

МАТЕРИАЛЫ: пластилин, глина.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: готовые предметы, выполненные воспитателем.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: М. Валиев «Полька».

СОДЕРЖАНИЕ: С корзиной в руке, в которая полна ягодой и морковью входит Сумбуль. Здоровается и объясняет причины своего прихода. Дети вместе с Сумбуль лепят пластилином ягоды и морковь. Для этой цели вначале необходимо размять пластилин и разделить на

необходимые куски. Чтобы сделать форму круга пластилин раскатывают между ладонями, обращая внимание на силу и ритмичность движения.

В конце занятия Сумбуль раздает детям принесенные гостинцы и делает заключение выполненной работе.

3 ЗАНЯТИЕ «Игра карандашей»

ЦЕЛИ: обучение детей как правильно держать карандаши и рисовать на бумаге во весь формат листа.

ЗАДАНИЕ: упражнения в рисовании цветным карандашом, росчерков, точек, разных тонких линий, и штрихов.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, цветные карандаши, игрушки.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособия, приготовленные воспитателем.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Юнусова «Карандаши».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Р. Сальманов «Вальс».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель рассказывает детям, как играют карандаши Сумбуль. Однажды, когда Сумбуль не было дома, карандаши выходят из своего «дома». Когда они стояли на краю бумаги увидели белую поляну. Им захотелось на этой белой поляне побегать (росчерки), затем прыгать (точки) и играть (запятые). Они начали играть в прятки (черточки, зигзаги). Забыв все, они продолжают играть. Ладно, пришла домой Сумбуль и поместила их в свои дома.

Воспитатель объясняет детям пути рисования: держа карандаш тремя пальцами, делая различные нажимы, можно нарисовать непохожие друг на друга различные формы. Дети выполняют карандашами разные упражнения, зарисовывают рисунки, повторяя игоровые действия. Воспитатель уточняет содержание рисунков и дает одобрительные оценки каждой работе. В конце занятия зачитывает стихотворение Г. Юнусовой «Карандаши».

4 ЗАНЯТИЕ «Пляска красок»

ЦЕЛИ: изображение разных по характеру линий, пятен, точек. Знакомство с изобразительными свойствами гуаши и способами рисования кистью (один цвет).

ЗАДАНИЕ: упражнения в рисовании кистью.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, посуда для воды.

ОФОРМЛЕНИЕ: ознакомление цветами при помощи красок.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: А. Игебаев «Рисую картинки».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Р. Сальманов «Вальс».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель читает стихотворение А. Игебаева «Рисую картинки» и рассказывает любимую сказку Сумбуль: давным-давно жила дружная семья: старшая сестра – бумага, младшая сестра – кисть и братья – краски. Они были дружными, играли всегда вместе. Кисть любила баловаться: бегать за палкой (рисовать линии), приплясывать (махнуть кисть), плясать (рисовать кружочки), красиво шагать (ткнув нанести краски), кувыркаться (нарисовать пятна). Старшая сестра иногда просила их быть

дисциплинированными (упражнения кистью, выполненные краской одного цвета).

После рассказа сказки воспитатель показывает правила рисования кистью и красками: как держать кисть, как ею брать краску, как убирать лишнюю краску, отжимая о край баночки, методы рисования точек, пятен, объясняет необходимость промыть кисть и высушить её.

Во время работы воспитатель оказывает детям индивидуальную помощь наводящими вопросами и подсказками. Выполненные работы собираются на один лист бумаги. Дети под веселую музыку стараются рассказать содержание своих рисунков.

5 ЗАНЯТИЕ «Где живут краски?»

ЦЕЛИ: обучение детей как выбрать цвета (желтый, красный, зеленый, синий). Знакомство с геометрическими формами (круг, треугольник, квадрат).

ЗАДАНИЕ: разложение кругов по цветам.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, разные круги, шаблоны.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособие «Краски-сестры», упаковка гуашевых красок.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: П. Чайковский «Детский альбом».

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль покупает для себя краски. Она любит рисовать. У цветных красок: красный, желтый, зеленый, синий есть свои дома, они живут в своих домах. В одно время черное пятно съедает все дома. Увидев это, Сумбуль удивилась… Сказку можно продолжать при помощи различных вопросов. Воспитатель обучает детей, как открывать крышки красок: пальцами за «нос» открывает крышку. Дети при помощи воспитателя находят в пособии «Краски-сестры» геометрические формы, отмечают разницу между геометрическими формами, пальцем обводят по контуру, сравнивают их между собой и соотносят их по цвету с гуашевыми красками. Сумбуль предлагает детям на листе бумаги подобрать кружки четырех цветов (красного, синего, зеленого, желтого) к баночкам и наклеить их, т.е. найти каждой свой «домик». Показывает способы аппликации (берет клей кистью, намазывает обратную сторону формы, при помощи салфетки приклеивает его к листу бумаги).

Сумбуль вместе с детьми в конце занятия рассматривает выполненные работы.

6 ЗАНЯТИЕ «Разноцветные тропинки»

ЦЕЛИ: изображение пересечения (широкой, узкой) линий гуашью двух цветов (красный, зеленый, желтый, синий). Освоение простых приемов в рисовании кистью.

ЗАДАНИЕ: упражнение в рисовании цветных линий.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, кисточки, гуашь, вода, салфетки.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособие «Цветок радуги».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Ф. Ахмеров «Ходить отдыхая».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель читает детям стихи о красках. Знакомит с пособием «Цветок радуги». Это пособие состоит из трех цветов (красный, синий, желтый), переходящих медленно друг в друга, образуя соединие составного цвета (красно-желтый в оранжевый, желто - синий в зеленый, сине – красный в фиолетовый). Дети рисуют простыми двумя цветами: если рисовать красной и желтой краской вместе получится оранжевоыи и т.д. Воспитатель обращает внимание детей на химически и оптически неожиданное слияние цветов. Дети изучают правила работы с кистью: как брать краску, если нужны краски другого цвета, как надо осушить кисть салфеткой. Сумбуль рассказывает о цветах природного явления. Сумбуль с детьми, путешествуя по цветным тропинкам красок, закрепляет полученные знания детей о цвете.

7 ЗАНЯТИЕ «Карандаши мои мастера, любят плясать»

ЦЕЛИ: рисование округлых и спиралевидных линий двумя цветными карандашами (красный - синий, зеленый – желтый, красный - желтый). Обучение умению держать карандаш.

ЗАДАНИЕ: выполнение округлых и спиралевидных линий при помощи карандашей.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, цветные карандаши.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: С. Тимершин «Два карандаша», загадки о карандашах

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Х. Заимов «Пляска».

ОФОРМЛЕНИЕ: сделанный воспитателем материал «Семья Графиков».

СОДЕРЖАНИЕ: С помощью пособия выполненного в виде плоскостных фигурок (девочки Точки, линии Пятнышка, мальчиков Волнистики и Зигзаг) и музыкального ряда предложить детям войти в роль танцующих карандашей.

Дети рисуют танец своего карандаша, выбрав по своему желанию цвет и используя в рисунке знакомые линии, точки, штрихи, зигзаги, тонкие линии. В ходе работы обязательно следует напоминать, как правильно держать карандаши.

В конце занятия, по желанию, дети показывают танцевальными движениями свой рисунок и танец карандаша.

8 ЗАНЯТИЕ «Дружные краски»

ЦЕЛИ: обучение смешению красок. Овладение навыками равномерного заполнения листа бумаги.

ЗАДАНИЕ: изображение разных пятен двумя цветами.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, вода, кисть, салфетка.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Пословицы о красках и кистях.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Башкирская народная песня в обработке Ш. Кульбарисова «Дружба».

ОФОРМЛЕНИЕ: Учебник «Радужный цветок».

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль вместе с детьми закрепляют свои знания об основных цветах (желтый, красный, синий) при использовании книги «Радужный цветок». Далее при помощи дружных красок, смешав две краски для получения нужного цвета (зеленый, оранжевый, фиолетовый). Также Сумбуль напоминает, что если смешать три цвета, то получится грязный цвет. Сумбуль загадывает загадку:

Разноцветные сестрицы заскучали без водицы.

Дядя длинный и худой носит воду бородой.

И сестрицы вместе с ним нарисуют дом и дым. (*Краски и кисть)*

В ходе занятия Сумбуль с детьми закрепляет методы смешения красок при помощи игровых приемов: цвета спорят, дружат, разговаривают и правила работы кисточкой. После работы кисть надо вымыть.

В конце занятия дети показывают свои рисунки Сумбуль, а она еще раз отмечает образовавшиеся новые цвета: зеленый, фиолетовый, оранжевый.

9 ЗАНЯТИЕ «Мы делаем карандаши»

ЦЕЛИ: овладение первоначальными навыками лепки, обучение методам изготовления цилиндрических форм.

ЗАДАНИЕ: лепка «карандашей».

МАТЕРИАЛЫ: пластилин, глина, цветные бумаги.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Ситдикова «Карандаши».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Ф. Хасановой, музыка А. Каримова «Не хватило краски».

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособие «Цветные карандаши».

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль показывает детям свои цветные карандаши, раздает их детям, предлагает тщательно их рассмотреть: они могут быть толстыми и тонкими, короткими и длинными, цветными. Под музыку детям показывают простые приемы лепки: как брать и раскатывать глину между двумя ладонями, вытягивать и прищипывать острые концы. Дети лепят несколько карандашей в форме цилиндра. При помощи цветных бумаг обвертывают карандаши и получаются карандаши разного цвета.

В конце занятия, детям предлагается дидактическая игра: «Какой это цвет?»: изготовленные карандаши складывают в коробку, и дети называют их цвета (красный, желтый, зеленый, синий) и форму.

10 ЗАНЯТИЕ «Путешествие в страну красок»

ЦЕЛИ: закрепление навыков по равномерному заполнению листа бумаги. Приобретение навыков работы гуашью: смешение красок, проведение линий с разным нажимом на кисть, «примакивание».

ЗАДАНИЕ: изображение линий, точек, пятен тремя основными цветами.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода, тряпка.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: С. Алибай «Тетрадь рисования».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: М. Бикбова «Идель».

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособие «Краски-сестры».

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль под музыку приглашает детей в путешествие в страну красок. Дети называют какие цвета видят. Они рассказывают по какой тропинке желают ходить, кого, чего там видели. Сумбуль читает стихи. При помощи разных линий, разного цвета и величины штрихов и пятен на большом листе бумаги дети рисуют коллективный рисунок. Каждый рассказывает о своем рисунке.

В конце занятия под веселую музыку дети возвращаются из путешествия.

11 ЗАНЯТИЕ «Наша выставка»

ЦЕЛИ: знакомство с понятиями: картина, выставка, зрители, художник. Индивидуальная и коллективная работа с «грустными» и «веселыми» персонажами.

ЗАДАНИЕ: монтаж работ.

МАТЕРИАЛЫ: кисть, бумага, клей.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: П. Чайковский «Вальс» (сборник «Детский альбом»).

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: работы детей, сделанные на прошлых занятиях.

СОДЕРЖАНИЕ: На занятие Сумбуль приводит в гости «веселого» художника. Медленно играет музыка. На круглом столе лежат работы, выполненные детьми на прошлых занятиях. Сумбуль приглашает детей рассмотреть рисунки вместе с «веселым» художником, напоминая методы работы карандашом, краской, предлагает закрепить знание о цветах. Вместе они отбирают понравившиеся работы для выставки и закрепляют их на планшете, дополняя «грустными» и «веселыми» персонажами. После размещения их Сумбуль приглашает детей и «веселого» художника вместе рассмотреть выставку «Веселый художник» объясняет детям следующие понятия: «Картина» (изображение чего-нибудь, рисунок, иллюстрации в книге), «Выставка» (собрание каких-либо предметов для рассматривания, которые красиво располагаются или развешиваются), «Художник» (человек, который рисует), «Зрители» (те, кто рассматривает предметы на выставке) раскрывает их смысл.

12 ЗАНЯТИЕ «Мы творим» (Самостоятельное рисование)

ЦЕЛИ: обучение творению, сочинению рисунков. Самостоятельное повторение ранее изученных технических приемов рисования.

ЗАДАНИЕ: изображение по замыслу детей.

МАТЕРИАЛЫ: по выбору воспитателя.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: В. Шаинский «Дети любят рисовать».

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: детские работы.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: С. Муллабаев «Художник рисует рисунки»

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль предлагает рассказать о, находящихся дома, любимых игрушках. Эта беседа помогает детям выборать тему для рисования. Под веселую музыку всё внимание обращено на выполненние рисунков. В конце занятия поощрить тех детей, которые довели начатое дело до конца и самостоятельно выбрали тему рисунка.

13 ЗАНЯТИЕ «Осенние цвета»

ЦЕЛИ: обобщение темы блока занятий.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Ф. Фаткуллина «Осенние листья».

СОДЕРЖАНИЕ: Сумбуль вместе с детьми вспоминает осенние месяцы. Первые дни осени солнечные, светлые. Ее краски: желтый, красный, золотистый издалека бросаются в глаза. А последние дни осени огорчают своими холодными облачными ветренными днями, холодными дождями. Затем дети при помощи воспитателя кратко рассказывают Сумбуль о своих умениях, полученных при изучении заданий данного блока. Сумбуль организует игру «Осенние листья». В конце занятия Сумбуль раздает детям приготовленные осенние листья разных деревьев, поют песни. Сумбуль прощается с детьми до следующих встреч.

II БЛОК ЗАНЯТИЙ

Тема: «В мире сказок»

1 ЗАНЯТИЕ «Первые снежинки»

ЦЕЛИ: изображение пальцем или кистью на круглом листе бумаги ритмичных точек. Приобретение навыков эмоционального заполнения листа.

ЗАДАНИЕ: изображение снежинок.

МАТЕРИАЛЫ: синий, голубой листы бумаги, белая гуашь, кисть.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Суфияров «Снежинки» («Йэншишмэ»), Ф. Мухаметьянов «Глаза снега» («Акбузат»).

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Р.М. Бикбова «Снежинки».

СОДЕРЖАНИЕ:

Снежинки как бабочки
Летят в воздухе,
Попав в мою ладонь
Тут же и исчезают.

Легкие снежинки, кружась в воздухе, падают на землю. Вначале, как бабочки падают по крупицам, затем большими порциями как белое одеяло ложаться на землю.

Увидев, как таят упавшие на мою ладонь снежинки, я расстроился, однако когда сильный ветер высыпал снег на землю, образовался сырой снег. Из него легко можно лепить. Чтобы изобразить крупицы снега, что они состоят из вылепленных частиц, надо показать на листе цветной бумаги кистью с белой гуашью или печатанием кончиками пальцев изображение снежинок. Литературный ряд обогащает и оживляет занятие, создает

эмоциональное настроение. В конце занятия можно сыграть в музыкальную игру.

2 ЗАНЯТИЕ «Снежки»

ЦЕЛИ: ознакомление с особенностями бумаги, клея. Формировать округлые формы из бумаги.

ЗАДАНИЕ: изготовление снежков из смятой бумаги.

МАТЕРИАЛЫ: бумажные отходы, клей, тряпочка.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Давляди «Кукла моя не любит спать».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Ф. Фаткуллиной «Мы летаем как снежинки», игра «Кидание снегом друг другу».

СОДЕРЖАНИЕ: Ну и шустрые эти снежки, что, соревнуясь друг с другом, покрыли всю землю. В теплую погоду из мокрого снега можно лепить снеговые шарики. Из чего можно сделать снеговые шарики? (из снега, бумаги, ваты). Смятый комочек бумаги уже напоминает снежок, которым можно украсить елку, землю, создать сугробы и заборы. На занятиях надо обязательно знакомить с свойствами бумаги. Что делает бумага? (рвется, мнется, гнется). Воспитатель предлагает детям сделать из бумаги снежные шарики и из бумаги, обмазанной клеем, получается снежок. Из таких бумаг можно сделать снежки, снеговика. Эту работу можно дополнить аппликациями из цветной бумаги и создать образ волшебных снежинок.

3 ЗАНЯТИЕ «Наши теплые ладони»

ЦЕЛИ: знакомство детей с белым, розовым цветом. Дать первые знания по рисованию ладонью. Изображение своих чувств на листе бумаги.

ЗАДАНИЕ: рисование пальцем снежинок, печать ладошкой.

МАТЕРИАЛЫ: цветная бумага, розовая гуашь, кисть.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Н.Нажми «Первый снег».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Ф. Фаткуллиной «Пальцы мои».

СОДЕРЖАНИЕ: Как будто с неба падают «белые звездочки». Летят разного цвета снежинки. Снежинки сверкают под лучами солнца. Любуемся красотой снежинок упавших на ладони рук. Однако радость наша была короткой: они растаяли. На улице падает снег белый, пушистый, кружевной. Интересно, какой краской нарисует ее мастер? Так как снег белого цвета мне не хватает ума, как изобразить его на белом листе бумаги. Воспитатель предлагает детям нарисовать, печатать пальцем снег и снежинки на цветной бумаге, накрывают их ладонями, чтобы они «растаяли». Ладошку прикладывают сначала к поролону, смоченному розовой краской, а затем делают отпечаток на рисунке.

В конце занятия рассматривают, у кого ладошка «теплее».

Работу можно сделать и коллективно на большом листе бумаги,а литературный ряд, песни придадут заинтересованность занятию.

4 ЗАНЯТИЕ «Наши руки лепят красивые вещи»

ЦЕЛИ: лепка из пластилина или глины различных по форме вещей. Скатывание глины круговыми движениями.

ЗАДАНИЕ: лепка простых форм.

МАТЕРИАЛЫ: пластилин, глина.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пластилин, круги, четырехгранный брус, палочки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Юнусова «Шустрый мой мячик», «После снегопада».МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Р. М. Бикбовой «Снежные хлопья».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель показывает детям объемные предметы различной величины, иследует их, показывает способы действия с ними. Например, мяч катится, столбик стоит и катится, брус стоит и лежит. На что они похожи? Что можно создать из этих предметов? Добавив им отдельные элементы (глаза, рот, нос, головной убор, бороду и др.) превратим простые объемные формы в предметы или образы животных. В ходе работы можно провести гимнастику руки, пальцев. Заканчивая работу, дети рассказывают о своих работах, о том, что они вылепили. Несложные диалоги с детьми помогут объяснить значение того или иного элемента лепки.

Воспитатель поощряет самостоятельность детей.

5 ЗАНЯТИЕ «Дерево в снегу»

ЦЕЛИ: знакомство с черным и коричневым цветами. Обучение рисованию чередованием прямых и наклонных линий.

ЗАДАНИЕ: изображение деревьев на шаблоне «Сугробы».

МАТЕРИАЛЫ: кисть, черная и коричневая гуашь, шаблон «Сугроб» из белой или синей бумаги.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: картинки деревьев в сугробе.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Юнусова «Шустрый мой мячик», Ф. Мухаметьянов «Зимний рисунок», «Вкусная каша», «Шустрый ветер».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Ф. Фаткуллиной «Ёлка».

СОДЕРЖАНИЕ: Зимой и у деревьев бывает, присущая им, красота. И ели красиво одеты в свои белые шубы. Деревья как будто покрыты белым покрывалом. Маленькие пеньки под снегом напоминают белых медведей.

На прогулке на свежем воздухе воспитатель обращает внимание детей на деревья, стволы, ветки. Рассматривая деревья, воспитатель говорит о том, что они все растут, стремясь к солнцу.

Знакомит с черными и коричневыми цветами, закрепляет, напоминает о белом и синем цвете. На занятии дети изображают дерево на шаблоне-овале, который ассоциируется с заснеженным деревом. Обучает рисованию дерева по биологическому принципу его роста снизу вверх (посадили семечко - выросло дерево). В ходе занятия воспитатель рассказывает о жизни деревьев, закрепляет необходимость бережного отношения к деревьям.

Нет горя – хотя и пришла зима, - Есть пушистые снега.

Если подует холодный ветер - Накроют нас сугробы белым теплым покрывалом.

6 ЗАНЯТИЕ «Какое это загадочное дерево»

ЦЕЛИ: знакомство с голубым цветом и закрепление белого. Сочетание прямых, наклонных, волнистых линий.

ЗАДАНИЕ: изображение на цветной бумаге заснеженного дерева на шаблоне «снежного сугроба».

МАТЕРИАЛЫ: шаблон, белая гуашь, кисть, бумага.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: фотоиллюстрации «Заснеженные деревья» .

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: З. Ахметьянова «Иней», журнал «Акбузат», № 2, 1994г.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Г. Гареевой «Это какое дерево».

СОДЕРЖАНИЕ: На деревьях, ослепляя глаза, сверкают снежные хлопья. Какие загадочные деревья! Обратите на них свое внимание. В этой загадочной тишине вас одолевает какое-то волшебное чувство. Как будто, одетые в белые рубашки, деревья вышли плясать. Белый снежный покров в солнечных лучах рассеивает серебристые огненные лучи. Заснеженные мячики похожи на новогодние фонари. А кустарники как большие снежные птицы.

Воспитатель знакомит детей с голубым цветом и закрепляет понятие белого цвета. На листе бумаги показывает: если в белую краску добавить синий, то получится голубая краска. Форма шаблона сугроба помогает детям сочетать различные линии: прямую, наклонную, округлую, волнистую.

Рисунки заснеженных деревьев, наблюдение на открытом воздухе зимней природы, умелое использование на занятии литературных рядов – возбуждает у детей неоценимое желание рисовать зимние деревья.

7 ЗАНЯТИЕ «Эх, наша елка, какая она красивая!»

ЦЕЛИ: сочетание прямых и наклонных вниз линий. Закрепление знаний о цветах (зеленый, белый, синий).

ЗАДАНИЕ: изображение елки.

МАТЕРИАЛЫ: белая бумага, шаблон, зеленая и синяя гуашь, кисточка.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: картинки с изображением елки .

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: И. Токманова «Ёлка», «Йәйғор», т.1, стр. 25

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка и слова Ф. Фаткуллиной «Ёлка».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель проводит беседу о Новом годе: как вы представляете растущую ель в лесу? Как будете рисовать украшенную елку?

На горе – снег, снег
Под горой – снег, снег,
И под елкой – тоже снег,
Там и есть один медведь.
Не трогайте его, пусть спит.

Шаблон – сугроб треугольной формы сориентирует детей в проведении наклонных линий в сочетании прямой линией (ветки и ствол). Сначала можно поупражняться в проведении линий пальчиками, а затем рисовать красками. Стихотворение помогает созданию литературного образа елки. В

конце занятия воспитатель сравнивает работу детей с рисунками предыдущих занятий. Отмечает, что деревья могут быть разными по цвету, форме, характеру. В ходе беседы дети объясняют смысл слов: ель, елка, дерево, и подбирают определения к этим словам характеризуя свою елку, нарисованную на занятии.

8 ЗАНЯТИЕ «Таинственный снеговик»

ЦЕЛИ: овладение первоначальными навыками работы техники «коллаж».

ЗАДАНИЕ: изготовление снеговика – снежного бабая.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, кисть, клей, случайные материалы.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Р. Минуллина, музыка А. Ширгязина «Праздник снега», С. Прокофьев «Сказка» (Из альбома «Детской музыки».)

СОДЕРЖАНИЕ: На прогулке организация игр со снегом, снежками из мокрого снега, снеговика. Закрепить знания детей о периоде зимы. Снежного бабая или бабу можно сделать из мятой бумаги, ваты, смоченной клейстером. Находившиеся под рукой крышки, материи, ветхих деревьев создают красивых снежных бабаев.

Я сделал снежного бабая,
Глаза его – из угля,
А нос – из красной моркови.

Воспитатель сминает лист бумаги, этот снежный ком – туловище. Второй ком, голова, сминается плотнее. Для склеивания снеговика к основе можно обмакнуть смятый ком бумаги в клейстере и плотно прижать к фону.

В конце работы предложить детям придумать имена своим снеговикам – снежным бабаям. С помощью сделанных снеговиков предложить разыграть сценки новогодних снежных приключений. Воспитатель помогает детям войти в сказку-диалог.

Этими работами детей можно украсить и новогодний праздник.

9 ЗАНЯТИЕ «Снежный бабай, очень красивый и интересный ты, снежный бабай,»

ЦЕЛИ: изображение пятен с дорисовкой фломастерами. Создание выразительного образа (грустный, смешной, веселый, радостный, улыбчивый.

ЗАДАНИЕ: изображение снеговика.

МАТЕРИАЛЫ: тонированная бумага одного цвета, белая гуашь, кисть, фломастеры.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки, картинки с изображением снеговиков.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Бикбова «Дед Мороз».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Г. Зайнашевой, музыка Г. Гареева «Снеговик».

СОДЕРЖАНИЕ: Занятие можно начинать стихотворением или музыкой. Изображение снеговика от пятен (концом кисти, круговым

движение кисти, пальчика) создаст выразительный образ. Например, снеговик в буране, снежный бабай бежит, ветер кружит снеговика, при рисовании делать красивые круги, равномерно красить их совсем необязательно.

Воспитатель рассматривает работу с детьми, определяют настроение, поведение и истории своих снеговиков. Дорисовка фломастером, изображение или аппликации из цветных бумаг – это один из вариантов передачи выразительного образа.

10 ЗАНЯТИЕ «Зимний лес»

ЦЕЛИ: создание композиции из отдельных изображений.

ЗАДАНИЕ: совместное изображение работ, знание монтажа.

МАТЕРИАЛЫ: большой лист бумаги, детские работы, клей, ножницы, цветная бумага.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: новогодние открытки, плакаты.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Л. Ахмерова «Зимний лес», «Акбузат», № 2-1993г.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова и музыка И. Шакирова «Зима пришла», П. Чайковский «Вальс» («Спящая красавица» балет)

СОДЕРЖАНИЕ:

Воспитатель совместно с детьми строит общую композицию. Детям дает отдельные задания, объясняет, что нужно делать, руководит коллективной работой. Воспитатель в ходе урока дает объяснение о построении композиции, закрепляет знание о картине. Необходим лист бумаги такого формата, какого размера и формы комнаты группы, которую хотят оформить. Картина дополняется картинками, аппликациями, сделанными детьми на прошлых уроках.

11 ЗАНЯТИЕ «Загадочные сосульки»

ЦЕЛИ: освоение методов работы с глиной (пластилином). Умение создать форму с неодинаковыми концами (один конец толстый, другой тонкий), в ходе лепки применять способы раскрашивания, обучение раскрашиванию.

ЗАДАНИЕ: лепка сосулек.

МАТЕРИАЛЫ: пластилин или глина, доска, подручные материалы, макет дома.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки, пословицы, загадки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Мухаметьянов «Вкусная каша», «Стрела».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: П. Чайковский «Вальс» («Щелкунчик» балет)

СОДЕРЖАНИЕ: Острые сосульки всегда привлекают внимание детей. Воспитатель рассказывает о разных величинах сосулек. Разные испытания, наблюдения, загадки, пословицы помогают определять состояние погоды, изменения природы.

После холодных ветров с вечера
Капельки застыли,

Повисла они на крыше,
Как стрелы.

Воспитатель обучает лепить сосульки из глины, пластилина. Закрепляет методы, повторяет. Готовые сосульки можно разукрасить, завернув в фольгу, или сделав им вешалки. Они будут новогодним подарком, помогут веселому настроению. Их можно повесить, приклеить на крышу дома. Дети любуются, радуются своей работе.

12 ЗАНЯТИЕ «Сосульки, образованные как стрелки»

ЦЕЛИ: обучение ритмичному размещению геометрических фигур на бумаге.

ЗАДАНИЕ: размещение треугольников по кругу или четырехугольнику.

МАТЕРИАЛЫ: клей, цветная бумага, образец.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки сосулек.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Мухаметьянов «Вкусная каша», «Стрела».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Ф. Тугузбаевой, музыка С. Сальманова «Зима»

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель заносит в группу горящую свечу. Дети смотрят на неё с восторгом. Воспитатель говорит, что люди всегда с почтением относились к огню, беседует о схожести сосулек и свечек. Обращает внимание на сосульки, сделанные на прошлом занятии. Они как будто хранят какие-то тайны. Вспоминают народные пословицы, нареканья, пожелания.

Воспитатель предлагает детям расклеить на листке бумаги (треугольник, четырехугольник, круг), вырезанные из бумаги сосульки и раскрасить их.

Из нарисованных на разных листах бумаги и вылепленных из пластилина сосулек можно построить общую композицию.

13 ЗАНЯТИЕ «Огни Нового года»

ЦЕЛИ: изображение пятен в два цвета (красный и желтый).

ЗАДАНИЕ: изображение пламени в два цвета.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, образец, гуашь, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: елочные игрушки, фонари.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Юнусова «Шустрый мячик», «Пришел не блуждая».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова и музыка М. Бикбовой «Елочка»

СОДЕРЖАНИЕ:

Первым из леса, пришла на праздник елка.
После украшения игрушками, стала еще красивее сегодня.
На самой вершине горит звезда, придавая елке красоту,
И Дед Мороз пришел, не блуждая, увидев светлые звезды.

В ночь Нового года обычно ждешь чего-то необычного. Внезапное появление Деда Мороза, раздача подарков, пляска Снегурочки придают

особую обстановку. Елка украшена различными игрушками, они то загораются, то выключаются, блестят, светятся. Воспитатель предлагает включить лампочки. Дети следят за ними.

Пламя можно изобразить двумя основными цветами (красным и желтым, синим и желтым). Если соединим все три цвета, пламя погаснет, появится коричневый цвет. Дети по желанию красят фонари разными цветами. Украшают выполненными работами комнату группы.

14 ЗАНЯТИЕ «Дед Мороз пришел к нам, поиграем-ка вместе»

ЦЕЛИ: знакомство с портретом, обучение изображению портрета. Завершение изображения портрета, атрибутов Деда Мороза.

ЗАДАНИЕ: изображение на листе бумаги линий в холодной гамме.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: новогодние открытки, рисунки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: стихи о Новом годе, Деде Морозе.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова и музыка Ф. Фаткуллиной «Дед Мороз»

СОДЕРЖАНИЕ: Дети на уроке музыки ознакамливаются с образом Деда Мороза. Изучают песни, стихи, пословицы о нем. Художественный образ можно изобразить и на бумаге.

Воспитатель рисует лицо Деда Мороза, его валенки, варежки и другие его атрибуты. А дети наблюдают. Затем, воспитатель предлагает детям изобразить, применяя голубой, синий, белый, зеленый цвета, при помощи прямых и волнистых линий его одежду, бороду, усы, брови. По такому же приему можно сделать и Снегурочку. По желанию дети могут рисовать и другие части рисунка. Например, снежинки, елки, игрушки. Работа выполняется коллективно.

15 ЗАНЯТИЕ «Дед Мороз принес нам елку»

ЦЕЛИ: составление рисунка из готовых форм. Ознакомление с навыками работы в аппликации.

ЗАДАНИЕ: наклеивание елочных игрушек на шаблон елочки или веточки.

МАТЕРИАЛЫ: образец, цветная бумага, клей, кисть, салфетка, бумага.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Давляди «Моя кукла не любит спать», «Дед Мороз».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова К. Даяна, музыка З. Исмагилова «Песня Нового года»

СОДЕРЖАНИЕ:

Трудно представить Новый год без елки
Здравствуй, здравствуй Дед Мороз!
Почему идешь так долго?
Из-за долгого ожидания, снился ты нам во сне.

Да, Дед Мороз без подарков и гостинцев не ходит. Он нам принес красивую елку. Воспитатель объясняет, почему разукрасили елку. Какие

шарики повесили? (Зеркальные, блестящие как стекло) разные гирлянды: электрические, музыкальные, есть и бумажные.

Чем отличаются новогодние игрушки от повседневных игрушек детей (волшебные, быстро бьющиеся - хрупкие).

Дети выбирают цвета сами, по своему усмотрению, применяя технику «аппликация», на шаблон – елку или её веточек приклеивают игрушки. Работу можно выполнять не только на листке альбома, но и на листе большого объема.

В конце урока всю работу вешают на планшет, делают панно. «Новогодняя песня» придает оживление занятию.

16 ЗАНЯТИЕ «Лепим елочные игрушки»

ЦЕЛИ: обучение лепке простых форм (шарик, тарелочка, веревочка). Раскатывание куска глины разными приемами.

ЗАДАНИЕ: изготовление елочных игрушек.

МАТЕРИАЛЫ: пластилин или глина, подручные материалы.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: елочные игрушки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Г. Юнусова «Ёлка», «Радуга», т.1., стр. 52.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова К. Даяна, музыка Р. Сальманова «Ёлка», Р. Шуман «Дед Мороз» («Альбом юношей»).

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель может начинать урок со стихотворения Г. Юнусовой «Елка» или с песни «Елка». Показывает детям «живые» игрушки, предлагает поиграть. Игрушки сравнивают с другими незнакомыми предметами (шарик - мяч, яблоко, мячик; шишка -огурец, яйцо; сосульки-морковь и др.).

Дети лепят елочные игрушки знакомыми приемами лепки. Делают украшения из подручных материалов (фольга, цветная бумага, вата, бусы и др.). В конце работы воспитатель отмечает самостоятельность, фантазию, желание детей). Совместно рассматривает готовые игрушки, дополняет и подводит итоги урока.

17 ЗАНЯТИЕ «Новогодние украшения»

ЦЕЛИ: закрепление приемов изображения при помощи смешанной техники.

ЗАДАНИЕ: изображение снежинок цветными карандашами или пятнами.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, мел, гуашь, акварель, вода, кисть, поролон.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: елочные игрушки.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова и музыка Ф. Фаткуллиной «Игра с колокольчиком».

СОДЕРЖАНИЕ: Встав утром, если посмотрим в окно, удивимся. На окне видны разные красивые рисунки: листья, травы, белые речные камыши, у деревьев как будто согнулись ветки, но хотя и украшения разные у них цвет одинаковый – белый. Так, красиво Дед Мороз нарисовал рисунки, рассыпал на землю снег. Они светятся разными цветами.

Воспитатель предлагает детям нарисовать снежинки белым и цветным мелом.

На рисунок можно нанести жидкой гуашью или акварелью цветные пятна. Снежинки нарисованы четко и празднично.

Литературный и музыкальные ряды помогут воспитателю создать образно-эмоциональное настроение у детей.

Отдельные работы можно повесить в комнате группы.

Можно применять и стихотворение Х. Гиляжева «Рисунки на окне».

III БЛОК ЗАНЯТИЙ

Тема: «У каждого свой дом»

1 ЗАНЯТИЕ «Дом, в котором я живу»

ЦЕЛИ: обучение детей рисованию вертикальных и горизонтальных линий.

ЗАДАНИЕ: рисование окон, домов.

МАТЕРИАЛЫ: гуашь, бумага, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки, изображение сельской и городской архитектуры, слайды.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Мухаметьянов «После зажженного (включенного) света».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова и музыка Р. Сальманова «Наши дома». Легкие и веселые песни.

СОДЕРЖАНИЕ:

Мы живем в высоком доме,
На пересечение двух улиц.
Дом наш улыбается и смеется,
Когда в небе светит солнце.

Вечером как сонный,
Становится он скучным.
Но сонливость исчезает скоро,
Как только зажжется в небе свет луны.

Где живут звезды? Птицы, герои сказок, где живут? Воспитатель проводит беседу о жизни детей в семье, о членах семьи. Через диалог воспитатель помогает детям высказать свои мысли. Обращает внимание на

То, что дома бывают очень разные (большие окна, двери, стены, крыши и др.).

Воспитатель показывает формы рисования прямоугольника, можно просмотреть описание дома на слайде, рисунки.

- Какие дома он хотел бы нарисовать?
- Нарисуй свой дом, в котором ты живешь.

В конце занятия просматривается все работы, воспитатель спрашивает детей о месте проживания детей, знают ли они свой адрес

2 ЗАНЯТИЕ «Играет клубком шерсти, любит очень молоко»

ЦЕЛИ: обучение детей методам рисования пятен.

ЗАДАНИЕ: окрашивание контура кошки.

МАТЕРИАЛЫ: краски, кисти, гуашь, шаблон.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: фотокарточки котят, слайды, рисунки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: загадки о котятах, стихотворения, колыбельные песни.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова И. Илембетова, музыка И. Зиннурова «Наша кошка», музыка В. Витлина «Коричневая кошка».

СОДЕРЖАНИЕ:

Кошка, кошка, кошечка,
Кошка пока малышка.
Мяу, мяу мяукает,
Кажется, просит поласкать.
Кошка ушла за ягодами,
Взяв лукошко на руки.
В ногах шерстяной носок,
А у лукошка нет дна.

Воспитатель задает вопросы детям о том, у кого дома есть кошка, какие у нее котята. Котята любят играть и ласкаться, кошки ловят мышей, облизывают себя, пьют молоко, показывают ногти и др. Обобщив сообщения детей, воспитатель напоминает детям о песнях, загадках о кошках. Старается показать по рисункам нравы, характер котят.

Затем дети сами по своему желанию выбирают шаблоны. По штрихам, точкам, черточкам, линиям красят шаблоны кошек.

В конце занятия каждый ребенок нарисованному котенку дает красивое, милое имя.

3 ЗАНЯТИЕ «Пушистые кошки, в ногах цап-царапки»

ЦЕЛИ: обучение приклеиванию в техниках аппликации и коллажа. Совместное построение композиции.

ЗАДАНИЕ: наклеивание шаблонов кошки.

МАТЕРИАЛЫ: работы прошлого занятия, клей, кисть, салфетки, ватман, лист бумаги.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки кошек, котят.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Рахимгулова «Кошка», С. Алибаев «Котенок».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Д. Талхиной, музыка С. Сальманова «Моя кошка».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель по рисункам кошек, котят описывает их внешний вид. Рассказывает мягким голосом: Кошка моя мягкая, самая пушистая, ласковая, ушастая, с длинными усами, шуба у нее как шелковая. Читая сказки, стихотворения воспитатель продолжает ознакамливать детей с котятами и кошками.

При помощи рисунков прошлого занятия вместе строят композицию. Затем на листе большой бумаги дети рисуют сказку. Намазав обратную сторону клеем, приклеивают кошек как аппликацию. А это какая кошка? При помощи этого вопроса дети в ходе урока подбирают определения: злая, самая злая, спокойная, ласковая, шустрая.

4 ЗАНЯТИЕ «Шустрые котята»

ЦЕЛИ: работа над композицией, используя полный лист бумаги, объединяя одним содержанием.

ЗАДАНИЕ: добавление или приклеивание к рисункам, выполненным на предыдущем занятии.

МАТЕРИАЛЫ: цветная бумага, клей, кисть, фломастер, работы прошлого занятия, вещи, находящиеся под рукой.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: слайды, рисунки котят.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Р. Абуталипова «Кошка», Р. Баимов «Кошка и мышь».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: легкие мелодии А. Зиннуровой, слова К. Даяна, музыка Р. Сальманова «Кошка еще маленькая».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель рассказывает детям о встрече котенка с круглым клубком. Кошка решается играть с клубком шерсти и начинает катать его по дорожке. Она катит его и левой, и правой лапой, проделывает фокусы, клубок прячется от кошки. Всё уменьшаясь, клубок совсем разматывается, получается длинная шерстяная нитка.

Воспитатель предлагает детям выбрать для своих котят игрушки, атрибуты, элементы покраски (любимые игрушки котенка – свернутая бумага, привязанная к нитке, лента, мяч, шерстяной клубок).

Воспитатель рекомендует пополнить выполненные на прошлом занятии работы этими вещами.

В конце занятия все работы детей просматриваются, дети любуются своими рисунками, дают имена своим котятам.

5 ЗАНЯТИЕ «Герои сказок»

ЦЕЛИ: умение объяснять цвета при рисовании, рисование животных из пятен. Создание светлых, добрых лиц при помощи цвета и линий.

ЗАДАНИЕ: рисование героев сказок.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, вода, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки из сказок.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: башкирские народные сказки.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: импровизация из игрушечных музыкальных инструментов (бубен, маракасы, колокольчик и др.).

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель напоминает детям частушки, сказки и героев сказок. Какой колобок? (радостный, без горя). Какая лиса? (хитрая). Когда перечисляем героев сказок, обязательно надо подчеркнуть, какие из них добрые, а какие – злые. При помощи разных голосов показать характер героев, их особенность (колобок катится – скользить палкой по металлофону, заяц прыгает – отдельные звуки колокола, птицы клюют – звуки маракаса).

Дети рассказывают о действиях птиц-хищниц, оценивают их нравы – хорошие, плохие.

Воспитатель предлагает детям нарисовать положительные образы при помощи светлые, чистые, открытые цвета. Дети по своему желанию рисуют участвующих в сказке персонажей.

В конце занятия рассказывают об изображеных героях сказок.

6 ЗАНЯТИЕ «Живые капельки»

ЦЕЛИ: изображение мечты детей, фантазии в рисунках. Формирование понимания выразительной роли линий в создании вредных или хороших образов.

ЗАДАНИЕ: рисование «живых» капелек.

МАТЕРИАЛЫ: кисть, бумага, фломастер, карандаши, мел, гуашь.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки воспитателя.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Р. Ситдикова «Черт».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Р. Шуман «Дед Мороз».

СОДЕРЖАНИЕ:

Рисовал я сегодня рисунок черта
Глаз у него три, четыре носа, пять рук, шесть ног.
Сине-зеленое лицо, щеки,
С семью ушами этот «человек»,
Но я не стал их рисовать –
в один, авось укусит.

Воспитатель рассказывает стихотворение, одновременно рисует его содержание в рисунке, а черта делает только круглыми линиями. Дети при помощи ударений на слова воспитателе, ее интонации определяют образ «черта», его движение, состояние, внешность. Что нарисовано? Какой он? (крупные зубы, большой рот, много ног и рук, страшные глаза).

В ходе занятия воспитатель определяет рисование злого образа через графику. В начале рисует круглые линии, глаза-точки, их обводит кругами, ноги, руки – короткие линии, не расчесанные волосы – штрихами. Цвета дети выбирают сами по своему усмотрению.

7 ЗАНЯТИЕ «Говорят, что давным-давно в лесу сказок жили…»

ЦЕЛИ: изготовление персонажей сказаний по рисункам. При помощи палочек сделать глаза, рот. Создание «добрых» и «злых» образов.

ЗАДАНИЕ: лепка персонажей сказок.

МАТЕРИАЛЫ: пластилин, глина, природные, подручные материалы, доски.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки прошлого занятия.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: сказки о доброте и злости «Заяц и лев».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: С. Прокофьев «Тема волков», «Тема птиц», слова Р. Ураксиной, музыка А. Зиннуровой «Волки и зайцы».

СОДЕРЖАНИЕ:

Бесхлопотная гость.
Пригласила зайчиха волка в гости
Поставила на стол разные угощения.
И чай с сахаром.
Не думал волк, что он гость
Не зная меру, съел он все, что было на столе
Как будто – никогда не видел такого угощения
Кончились все угощения и вода.
Заяц стал бояться, думать
Как избавиться от такого «бесхлопотного» гостя.

Воспитатель с детьми обобщают добрых и отрицательных героев сказок прошлого занятия. Воспитатель помогает при помощи стихотворений и музыки созданию детьми творческих образов.

Воспитатель показывает, как лепить форму круга. Дополнив подручными, природными материалами дети заканчивают свои работы по лепке.

В конце занятия воспитатель еще раз говорит детям, что всегда доброта побеждает зло. Вместе с детьми придумывает еще примеры, ситуации, где добро побеждает зло.

8 ЗАНЯТИЕ «Дом сказок»

ЦЕЛИ: изготовление несложных предметов из готовых форм, знакомых детям. Передача при помощи цвета и форм характера образа аппликации.

ЗАДАНИЕ: изготовление аппликации бумажных домиков.

МАТЕРИАЛЫ: геометрические формы, клей, бумага, салфетка, цветная местность.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки, изображенные сказочных домов.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: сказка «Мельница».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыкальная игра «Кто быстрее найдет свой дом».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель предлагает детям просмотреть тематические рисунки, рисунки сказочных домов. Дети описывают эти дома (построенный из чистого дерева, высокий, красивый, с красивой верандой,

богатый дом, ворота, ставни окон, которого разрисованы красивыми цветами, узорами называется домом сказок).

При помощи цветного круга и пособий дети выбирают цвета положительным и отрицательным персонажам сказок. При постройке дома из геометрических фигур надо при помощи цвета дома показать связь (хороший, плохой) между характеристикой героя сказки и архитектурой дома. Если добавлять к чистой краске белую краску – это показывает доброту, а если черную - то зло.

Воспитатель напоминает детям правила постройки аппликаций. При помощи пластилина, игрушек, героев сказки дети обосновывают архитектуру и цвет выбранного дома сказки.

9 ЗАНЯТИЕ «Жили-были Гусеница, Лисичка иУшастик»

ЦЕЛИ: изготовление несложной фигуры из природных подручных материалов, пластилина (глины).

ЗАДАНИЕ: конструирование фигур из разных форм.

МАТЕРИАЛЫ: глина, пластилин, подручные материалы.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: звери живого рисунка.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: сказка «Мельница», книга «Радуга», 1986г.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыкальная игра.

СОДЕРЖАНИЕ: В ходе занятия воспитатель задает детям вопрос: «Кто же живет в доме сказок?» Дети перечисляют знакомых им героев сказок. Продолжая темы прошлого занятия, воспитатель показывает как лепить предметы круглой формы. Из куска пластилина, положив его в ладонь, круговыми движениями лепим предметы круглой формы разной величины. Выполняя заданную работу методами традиционной лепки или используя природные, подручные материалы можно создать (вылепить) форму. Например, кузнечик – на конец карандаша из пластилина лепят голову, а крылья – из прищепок; пчела – из прищепки; а крылья – из прозрачной конфетной бумаги; ежик – круглый кусок пластилина с воткнутыми семенами.

В завершение работы дети подбирают своим персонажам дом сказок. Воспитатель совместно с детьми просматривает всю работу и отмечает их самостоятельность, творческий подход.

10 ЗАНЯТИЕ «В мире сказок»

ЦЕЛИ: закрепление навыков работы в технике «коллаж». Развитие творческих способностей в выборе композиционного размещения предметов.

ЗАДАНИЕ: монтаж работ предыдущих занятий.

МАТЕРИАЛЫ: ватман, работы прошлого занятия, ножницы, клей, подручные и природные материалы.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: работы детей.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: сказки, пословицы (воспитатель выбирает сам).

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель напоминает детям сказки, пословицы о чудесных преобразованиях, фантастических, интересных событиях. Таким образом, перед лицом детей возникают чудеса: волшебные преобразования, глубокие синие океаны, непроходимый черный лес, положительные звери, отрицательные червяки, красивые, умные люди, злые, страшные существа.

Объединяя в одно содержание злых и добрых персонажей, работы прошлого занятия воспитатель вместе с детьми придумывают сказку со счастливым концом.

Вырезав дома-сказки, объединив рисунки детей можно сделать один большой дом.

Вылепленные работы можно разместить на столе или закрепить скрепкой на ватмане. Воспитатель разделяет детям объем работы. При монтаже рассматриваются все предложения детей. Можно показать работу детей вечером через проектор.

11-12 ЗАНЯТИЕ «Белые и черные цвета»

ЦЕЛИ: обучение детей показу своего отношения к категориям «добрый» и «злой», показу при помощи цвета поведения рисуемого персонажа.

ЗАДАНИЕ: нарисовать фантастические силуэты контрастными цветами и дать им аппликационные дополнения.

МАТЕРИАЛЫ: шаблоны, белая и черная бумага, гуашь, кисть, геометрические фигуры, клей, салфетки, листы бумаг.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пособие по цвету.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: игра «День и ночь».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: П. Чайковский «Детский альбом».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель играет с детьми в игру. В конце дает характеристику ночным и дневным привычкам зверей, персонажам сказки. Дети свои знания о них показывают через движения, звуки. Воспитатель обозначает белым листом бумаги – день, а черной бумагой – ночь. Сделанные лица из цветной бумаги кладут на белые и черные листы бумаги и двигают. В это время можно увидеть, как изменяются лица: веселый, радостный, задумчивый, спокойный, добрый. Изменяя лицо, глаза, нос дети создают фантастические образы и рисунки. Во время практической работы воспитатель через цвета таблицы «Палитра» показывает взаимосвязь цвета и образов. Напоминает правила изготовления аппликаций.

На следующем занятии воспитатель предлагает дополнить рисунки, выбирая разного цвета элементарные геометрические фигуры (прозрачный круг – день, острый, многоугловой черный- ночь). Просматривает работы по контрастных признакам и характеристикам. Воспитатель предлагает высказать свои взгляды, отношения к выполненным рисункам (добрый – злой, хороший – плохой, красивый – страшный). Какой? Для чего? Что делает? Эти вопросы помогают активизировать диалог беседы.

13 ЗАНЯТИЕ «Мамочка – луч моих глаз»

ЦЕЛИ: графическое изображение элементов портрета Правильное размещение изображения на листе.

ЗАДАНИЕ: рисование портрета матери.

МАТЕРИАЛЫ: цветной мел, бумага, карандаши.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: фотографии матерей.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: А. Ягафарова «Мой цветок».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Н. Давлеткуловой, музыка Р. Губайдуллиной «Милая мамочка».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель дает послушать несколько песен о матерях. Затем дети сами рассказывают о своих мамах.

Дети с помощью ладошек определяют примерную величину лица. По своему усмотрению при помощи линий, штрихов, различных цветов рисуют рисунки. В конце занятия воспитатель предлагает узнать, чья мама нарисована (фотографии мам, как помощь детям, лежат рядом).

14 ЗАНЯТИЕ «Самые красивые цветы мира – матери в подарок»

ЦЕЛИ: показывать внешность при помощи бумажной пластики и при помощи цветов и композиций из ниток и мятых бумаг.

ЗАДАНИЕ: рисование букета цветов.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, кисть, гуашь, нитки, клей, картонки, цветные бумаги.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: цветы, распущенные ветки.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Ф. Рахимгулова «Наша мама», А. Ягафарова «Мой цветок.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Р. Ураксиной, музыка А. Зиннуровой «Праздник матерей».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель зачитывает детям стихотворение А. Ягафаровой «Мой цветок» и задает вопросы:

Я знаю, что моя мама любит цветы.
На праздник 8 марта
Выращиваю цветы поливая,
Расти большой и мой цветок.
Подарю цветы своей я маме,
И увижу радость на её лице.

- Какой скоро будет праздник?
- Какие подарки будем готовить мамам?

Воспитатель объясняет детям, как изготовить подарки. На листе бумаги, нарисовав гуашью, букеты разного светлого тона или круговых пятен из бумаги – это цветок, стебель цветка – из зеленой нитки, листы – приклеивает по технике отрыва бумаги.

В конце занятия дети размещают свои работы на листе бумаги. Затем поют песни, рассказывают стихи о матерях.

IV БЛОК ЗАНЯТИЙ

Тема: «Вещи и цветы»

1 ЗАНЯТИЕ «Красивые рисунки»

ЦЕЛИ: использование возможности палитры гуаши при самостоятельном рисовании. Дать начальные сведения о композиции.

ЗАДАНИЕ: рисунки по желанию детей.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, карандаши, фломастеры.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки детей средней группы.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Сиражи «Рисунок»

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: С. Салимов «Якуп с мячом».

СОДЕРЖАНИЕ:

Беседа:

- Ты умеешь рисовать?
- Какие бы ты нарисовал рисунки?
- Чем бы рисовал?
- А какая бумага была бы нужна?

Чтение стихотворения:

Мурат хотя и не умеет писать,
Что-то чертит.
Я, - говорит, рисую цветы,
Рисую большие дома
Сегодня с радостью он говорит:
«Вот видишь? На этот раз похожим
Нарисовал я свой рисунок.

Воспитатель при помощи стихотворения помогает детям выбрать тему. Дети работают самостоятельно. В конце занятия воспитатель вместе с детьми рассматривает рисунки, обсуждают их художественные, выразительные достоинства. Записав название каждой работы, организуют выставку для родителей.

2 ЗАНЯТИЕ «Сколько интересного в игрушках народных»

ЦЕЛИ: башкирская народная игрушка – ознакомление с мячом из валяльной шерсти. Обращение внимания на сходность линейных кусков разного цвета, точек, пятен. Отметка их разными обозначениями.

ЗАДАНИЕ: разрисовка образцов игрушек (мячик из валяльной шерсти).

МАТЕРИАЛЫ: образцы мячей из бумаги, гуашь, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: мяч из валяльной шерсти (шерстяной мяч).

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Р. Шакир «Мячи мои».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: башкирские народные мелодии.

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель организует выставку из шерстяных мячей. Дети осматривают их, выражают чувство интереса, радости. Берут их в руки.

- Из чего сделаны мячи? Воспитатель объясняет то, что мячи такие обычно изготавливают из шерсти, в основном из шерсти коровы. Какого цвета? Как они изготовлены? Рисунки из каких цветов? Какими словами можно определить красоту, необычность мячей (мягкий, теплый, шершавый, старинная игрушка).

Воспитатель обобщает ответы детей, объясняет разность цветов и рисунков. Читает стихотворение. Стихотворение побуждает у детей желание разрисовать мячи.

Дети по своему желанию красят мячи из бумаги разного цвета линиями, кругами, точками, пятнами. Воспитатель в ходе работы предупреждает о направленности линий.

Воспитатель делает выводы по работе детей, объясняет обозначения красок (волнистая линия – река, вода, круг – солнце, прямая линия – земля и др.)

3 ЗАНЯТИЕ «Семь девушек»

ЦЕЛИ: знакомство с башкирскими матрешками. Обучение изображению лиц, покраске рисунков платья кукол.

ЗАДАНИЕ: раскраска шаблона куклы.

МАТЕРИАЛЫ: шаблоны, гуашь, кисть, вода, салфетки.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: башкирские народные легенды. Изготовление по «Семь девушек» семь видов кукол или башкирских матрешек.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: башкирское народное творчество (т. 2), легенды.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: башкирская народная песня «Семь девушек»

СОДЕРЖАНИЕ: Давным-давно жили-были семь девушек. Они были красивыми и дружными. А одежды их были разрисованы рисунками разного желого, зеленого, красного цвета. Это башкирская народная одежда. Перечислите башкирские народные одежды (платья с тесьмой и оборками, камзол, который украшался разными монетами). Платья шились красиво с тесьмой, оборками, закрытым воротником (воспитатель показывает образцы платьев). Оборки были разного цвета и ширины.

Воспитатель показывает несколько вариантов раскраски. Дети раскрашивают разные по величине и силуэту шаблоны кукол из бумаги разного цвета, линиями, пятнами, делая лица кукол задумчивый, радостный, печальный, озорными. Можно организовать разные игры с готовыми работами. Так, воспитатель предлагает детям поиграть с башкирскими куклами – матрешками, поставив их в ряд, в круг. Дети изображают их пляску, обращают внимание на их лица, рассматривают одежды.

4 ЗАНЯТИЕ «Одетые в красивые платья девушки пойдут сейчас плясать»

ЦЕЛИ: постройка композиции из работ прошлого занятия, размещение в круг шаблонов кукол.

ЗАДАНИЕ: сбор работ детей.

МАТЕРИАЛЫ: цветной ватман, клей, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: куклы и их шаблоны из бумаги, красиво разрисованные.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Бикбова «Кукла моя».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: народная песня «Колечко мое».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель организует игру с куклами (пляска, подпрыгивание, игра по кругу, частушки, высказывания и др.

Эх, моя куколка, идем вместе играть
Вымоем чисто и лицо, и руки.
Одев платья, заплетем твои волосы.
Тебя каждый раз хочу видеть красивой и ласковой.

Дети на ватмане строят коллективную композицию. Каждый ребенок наклеивает свой разукрашенный шаблон. Готовую композицию используют для украшения групповой комнаты.

5 ЗАНЯТИЕ «Птицы прилетают гуськом»

ЦЕЛИ: знакомство с традицией башкирского народа «Воронья каша», связанная с весенним периодом, лепка фигуры птицы из двух кусков глины разной формы.

ЗАДАНИЕ: лепка фигуры птицы.

МАТЕРИАЛЫ: глина, доска для изготовления, мокрые тряпки (салфетки).

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: игрушки.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: музыка Р. Сальманова «Птицы летят», музыка М. Салимова «Весна пришла».

СОДЕРЖАНИЕ: Когда приходит весна, земля покрывается теплыми лучами солнца, горные поляны освобождаются от снега, из теплых краев начинают возвращаться птицы. В один из таких теплых дней мамы, папы, молодые люди, девушки и женщины одевшись празднично выходят на поляны и на гору. Берут с собой разную вкусную еду, самовары, котлы, горилку. Привольно отдыхают на природе, варят кашу. Покушав кашу, попив чай, играют, поют песни, танцуют. Высказывают свои пожелания, чтобы птицы были сытыми, чтоб уродился урожай. Оставшуюся кашу высыпают на землю, оставляют на ветках деревьев.

Воспитатель предлагает детям рассмотреть рисунки, определить формы птиц. Затем показывает, как изготовить фигуру птицы из глины.

Дети лепят фигуры птиц. Готовые вещи можно использовать в играх.

6 ЗАНЯТИЕ «Красивый узорный палас»

ЦЕЛИ: знакомство с искусством украшения башкирского народа. Закрепление рисования красками и кистью линий.

ЗАДАНИЕ: рисование рисунок на «паласе».

МАТЕРИАЛЫ: черная бумага, кисть, гуашь (красная, желтая).

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: образы паласов, рисунки, иллюстрации.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: башкирские народные мелодии.

СОДЕРЖАНИЕ: Башкирский народ издавна любил украшать домашние вещи разными рисунками. Так паласы, ковры украшалсь красивыми, яркими, светлыми рисунками. Палас должен быть ярким, праздничным. Паласы обычно бывают черного или желтого цветов. Самые красивые паласы – прямые угловые.

Воспитатель показывает образцы паласов. Вместе с детьми обращают внимание на яркость цветов, рисунков, определяют цвета.

Воспитатель объясняет способы украшения паласов (всем ворсом кисти рисует прямые, поперечные линии).

Дети занимаются самостоятельно. Воспитатель может индивидуально помогать детям.

Выполнные работы можно использовать в сюжетно-ролевых играх.

7 ЗАНЯТИЕ «Солнце смеется»

ЦЕЛИ: создание выразительных образов. Изображение округлых форм в сочетании с линиями.

ЗАДАНИЕ: изображение Солнца.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, кисть, гуашь.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунки Солнца.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: пословицы про солнце (башкирское народное творчество, 1 том), частушки (Р. Ураксина «Детский фольклор») З. Загидуллина «Солнышко».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Р. Валиевой, музыка М. Шамсетдинова «Песня солнца».

СОДЕРЖАНИЕ: Художники рисуют Солнце по-разному. Художественные образы, разные частушки, пословицы, пожелания помогают представить образы Солнца. Например:

Сестра Солнце выходи, выходи,
Сестра холод уходи.
Появись Солнце
Мы играем когда тепло.
Если Солнце заходит за облака, завтра день будет плохим.

Солнце также можно изобразить кругом желтого цвета и лучами от него и пятнами.

Солнце можно определить по его характеру (жаркое, приятное, теплое). Что делает? (Смеется, греет, приятно греет, жарко греет, тоскует).

Воспитатель предлагает нарисовать Солнце по-разному. Дети ищут красивые слова своим рисункам, для обращения к Солнышку.

8 ЗАНЯТИЕ «Эх, идет веселая весна, Солнце сеет свои лучи»

ЦЕЛИ: ритмичное изображение штрихов, цветных наклонных линий.

ЗАДАНИЕ: сделать кривые линии.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: осенние фигуры.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Р. Загидуллин «Солнце смеется», М. Дильмухаметов «Меня будит Солнце».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: Р. Сальманов «Весна идет».

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель направляет внимание детей на лучи солнца, на отраженные от него силуэты, рассказывает сказку о лучах Солнца. В ходе сказки на фланелеграфе при помощи зеркала объясняет все происходящее. Показывается образец сказки «Жил-был луч Солнца. Он особенно любил заглядывать в комнаты через окна. Освещал все. Луч Солнца нечаянно разбудил спавшую тетю Тень. Тетя Тень очень разозлилась. Выгнала из комнаты тень Солнца. В комнате стало темно и скучно. Игрушки стали искать лучи Солнца, вышли на улицу. Увидев разного цвета лучи Солнца, удивились. Они пригласили лучи Солнца играть с ними игрушки. Так им было весело.

Дети рисуют лучи Солнца. Можно организовать выставку в зале музыки или в комнате группы из работ детей.

9 ЗАНЯТИЕ «Светлячок»

ЦЕЛИ: ритмичное нанесение пятен на лист бумаги. Обучение полному использованию листа бумаги и технике «монотипия».

ЗАДАНИЕ: перевод на лист бумаги пятен, нарисованных гуашью на поверхности зеркала.

МАТЕРИАЛЫ: работы, выполненные на прошлом занятии, маленькие зеркала, гуашь, кисть, вода.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: свет солнца, падающий на зеркало.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Гали «Почему Солнце смотрит?», «Лошади с колокольчиками».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: создание эффекта звучания.

СОДЕРЖАНИЕ: При помощи зеркала воспитатель создает светлячки, показывает как светлячок бегает по стене, прыгает, отражается на лице детей. Дети стараются поймать светлячка.

Воспитатель показывает методы ловли светлячка. Покрасив зеркало в желтый цвет, переводит на бумагу. Дети выполняют эту же работу. Организуют разные игры со светлячками.

10 ЗАНЯТИЕ «Солнышко смеется деревьям»

ЦЕЛИ: знакомство с изменениями в природе. Рисование весеннего дерева. Обучение методам соединения разного цвета (двух) линий.

ЗАДАНИЕ: изображение деревьев гуашью из двух цветов.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: макет солнца, весенние пейзажи, отраженные солнцем деревья.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Бикбова «Весна пришла». Пословицы, пожелания о весне.

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель продолжает ознакомление детей со светом и его отражением. На улице внимание детей обращает на деревья,

отраженные лучами солнца (на тени деревьев), на их изменения во время солнечного и теневого периода.

На уроке показывает методы соединения двух цветных линий. Вначале рисует дерево одним цветом (желтый, синий, черный). Затем вдоль дерева проводит линии желтого цвета. Дети выполняют показанную работу воспитателем. Организуется стенд из работ детей.

11 ЗАНЯТИЕ «Деревья одеваются в новые рубашки»

ЦЕЛИ: обучение изображению особенностей присущих деревьям (форма, длина, ширина, цвет листьев).

ЗАДАНИЕ: изготовление аппликаций из листьев.

МАТЕРИАЛЫ: работы прошлого занятия, листы, вырезанные из цветных бумаг, клей, салфетка.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: пейзаж ранней весны, рисунки деревьев

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Гали «Весна началась».

СОДЕРЖАНИЕ: Дети и воспитатель наблюдают деревья, распустившиеся листья. Обращают внимание на деревья, у которых листья густые с мелкими листьями, а у крупных листьевых – редкие.

Воспитатель предлагает детям приклеивать листья на деревья, выполненные на прошлом занятии или раскрасить фломастером.

В конце занятия организуется выставка их всех работ (для родителей).

12 ЗАНЯТИЕ «Лучи разного цвета»

ЦЕЛИ: обучение рисованию на листе мокрой бумаги тремя цветами краски. Смешивание цветов.

ЗАДАНИЕ: изображение цветов и трав.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода, салфетка.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: цветы, нарисованные на природе.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Гафури «Луг», Р. Чурагулов «На лужайке».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: легкие мелодии.

СОДЕРЖАНИЕ: Что такое луг? А что означает слово полянка? Почему они разного цвета? Какие растения растут на лугах и полянках? Какие живут там звери, птицы и др. (перечислить).

Воспитатель объясняет приемы работ. Используя весь полный лист альбома. Изображает цветными пятнами цветы. А меж ними при помощи длинных линий рисует траву. Бумага должна быть влажной. В ходе рисования обращается внимание на соединения меж собой красок на влажном листе бумаги.

Дети изображают разного цвета луга. После работы, разложив на полу все рисунки, делают «Цветной луг».

13 ЗАНЯТИЕ «Радуга»

ЦЕЛИ: изображение радуги, используя цвета гуаши. Получение дополнительного цвета при помощи соединения цветов гуаши.

ЗАДАНИЕ: изображение радуги.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода, куски, сделанные (вырезанные) из цветных бумаг в форме радуги.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: рисунок радуги.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Алибаев «Солнечная радуга легла», Ф. Мухаметьянов «Дождь и радуга».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: ступеньки нот.

СОДЕРЖАНИЕ: Воспитатель читает стихотворение о радуге. Рисует и показывает рисунки радуги. Для этого использует семь цветов (красный, оранжевый, желтый, зеленый, голубой, синий, фиолетовый). Оранжевый цвет получает при смешивании белого с красной гуашью, голубой цвет получает при смешивании белого с синей гуашью. Воспитатель предлагает детям разложить на фланелеграфе все семь цветов радуги, выполненные из цветных бумаг. Дети самостоятельно рисуют радугу.

Воспитатель предупреждает детей о том, что в ходе работы после использования каждой краски надо чисто мыть кисточку Только после этого, использовать другой цвет.

После занятия, сделав из рисунков большую радугу, вывешивают ее на стену.

14 ЗАНЯТИЕ «Где живут жуки?»

ЦЕЛИ: изображение разных явлений, используя мастерство, полученное на прошлых занятиях (монотипия, печать «пальцем», «ладонью»),. Построение композиции.

ЗАДАНИЕ: изображение жуков.

МАТЕРИАЛЫ: бумага, гуашь, кисть, вода, цветные карандаши, фломастер.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: иллюстрации из сказок, живые рисунки о жуках.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: М. Дильмухаметов «Цветок и бабочка», Г. Валиева «Муравьи», К. Алибаев «Муравей».

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова Р. Ураксиной, музыка А. Зиннуровой «Бабочка».

СОДЕРЖАНИЕ: Все вместе рассматривают присутствующие рисунки живых жуков, иллюстрации из сказок. На прогулке, на улице обращают внимание на жуков, на их привычки. (Муравьи помогают друг другу, жуки стараются прятаться и т.д.). На занятии дети рассказывают о своих знаниях после наблюдения за жуками, если есть возможность, смотрят отрывки из мультфильмов, беседуют по знакомому сюжету.

Воспитатель показывает методы изображения жуков (делает глаза, усы, крылья).

Дети самостоятельно рисуют жуков, используют понравившиеся самим методы. Строят общую композицию, вырезав готовые рисунки.

В конце занятия под звуки бубна или металлофона, подражая жукам, делая разные движения, можно организовать игру.

15 ЗАНЯТИЕ «Все периоды природы нам очень дороги»

ЦЕЛИ: составление композиции. Обобщение тем, проведенных в течение года, занятий. Организация выставки работ.

ЗАДАНИЕ: построение композиции работ, выполненных в течение года.

МАТЕРИАЛЫ: работы (рисунки) детей.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: Рустам и Фанзил Адельбаевы «Башкирское народное творчество», 1 том, М. Сиражи «Лето»

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: слова М. Дильмухаметова, музыка С. Сальманова «Красота лета».

СОДЕРЖАНИЕ: Беседа о временах года. Давным-давно башкирский народ временам года давал разные названия: осень – месяц отдачи, желтизны, бабье лето, зима – месяц зайца, межбуранье, трескучий мороз, весна – месяц набора (взятия), Акман –Тукман, рыжий снег, Науруз (проводы зимы), лето – теплый месяц, месяц сбора.

И к солнышку обращаются ласково: тетушка Солнце, Солнышко и др. Воспитатель помогает детям восстановить в памяти стихотворения, песни, частушки, поговорки, пожелания, народные высказывания о временах года.

Дети могут играть в разные игры, связанные со временами года. Можно повторить и закрепить, полученные на занятиях в течение года, важные знания о временах года, о художниках, картинах, выставках, цветах, формах-красках, образах доброты и злодейства для закрепления этих знаний можно организовать и игры (цепь, сочетание слов и др.)

Организуется выставка из всех выполненных работ.

16 ЗАНЯТИЕ

ЦЕЛИ: закрепление пройденного материала. Обобщение изученного в блоке.

ЗАДАНИЕ: украшение групповой комнаты.

МАТЕРИАЛЫ: работы детей, клей, кисть.

ЗРИТЕЛЬНЫЙ РЯД: работы детей по блоку.

ЛИТЕРАТУРНЫЙ РЯД: стихотворения о Новом годе.

МУЗЫКАЛЬНЫЙ РЯД: песни о Новом годе.

СОДЕРЖАНИЕ: Каждый день мы ходим в красивой, чистой одежде. А в праздник надеваем праздничные рубашки. В день праздника, на стол готовим вкусную еду. Балуемся, пляшем, радуемся, потому что сегодня праздник. Воспитатель объясняет отличие праздничных дней от обычных.

Воспитатель с детьми украшает комнату группы выполненными работами детей на прошлых занятиях. Готовят к празднику, атрибуты. Создается веселое, праздничное настроение, у детей повышается настроение, рассказывают сказки друг другу, поют песни. Примеряют новогодние костюмы. Желания, мечты превращаются в одно удивительное в ожидании и подготовке к празднику.

КЕСҠ"Й:"Р Т)РК)М)

ТЕМА: «Һүрәт төшөрәм, буяуҙарым күп. Ал, ҡыҙыл, йәшел, һары, зәңгәр, күк»

МАҠСАТ: баланың сенсорик өлкәһе үҙенсәлектәрен үҫтереү (төҫ, форма, аралыҡ, дәүмәл) һәм уны уратып алған донъяға, уның күренештәренә ҡарата әхләки ҡараш тәрбиәләү, ысынбарлыҡты зауыҡлы ҡабул итеү.

I БЛОК

ТЕМА: «Буяуҙар һәм ҡәләмдәр тураһында әкиәттәр»

БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Беҙ һүрәт төшөрәбеҙ»

МАҠСАТ: Һүрәт төшөрөүҙә кәрәкле һүрәтләү материалдары менән таныштырыу. Ҡағыҙҙа һүрәт төшөрөүҙең ябай ҡағиҙәләрен өйрәтеү.

ЭШ: тәрбиәсе эшләгән төрлө предметтар һүрәте, балаларҙың һүрәтте эшләп бөтөрөүе.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, бумалалар, гуашь, ҡәләмдәр, фломастерҙар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: тәрбиәсе эшләгән һүрәттәр.

МУЗЫКА: В.Шаинский «Беҙ һүрәт төшөрәбеҙ»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Дәрес башында Сөмбөлә (ҡурсаҡ) ҡунаҡҡа килә. Тәрбиәсе балалрҙы Сөмбөлә менән таныштыра. Сөмбөлә – сөмбөл сәсле һыә тигәнде аңлата. Сөмбөл һүҙе иһә, ғәҙәттә «Һары сәс», «Башаҡ» мәғәнәһендә икән. Йыл һайын көҙ миҙгелендә «Сөмбөлә» беҙгә ҡунаҡҡа килә. Бына бөгөн дә ул беҙҙә ҡунаҡта. Сөмбөлә балаларға буяу һәм ҡәләмдәр менән һүрәт төшөрөргә өйрәтә. Эш алдынан ябай ҡағиҙәләр менән таныштырып үтә: һүрәт төшөрөү өсөн аҡ ҡағыҙ кәрәк, һүрәтте ҡағыҙҙа ғына төшөрөргә мөмкин; ҡәләмдәр осло булырға тейеш, фломастерҙар кипмәһен өсөн ҡулланғандан һуң гел генә ҡапҡасы менән ябып торорға кәрәк. Ә инде бумала һәр саҡ таҙалыҡ ярата, шуға күрә эштән һуң уны йыуыу мотлаҡ.

«Сөмбөлә» балалрға таныш булған төрлө предметтарҙы һүрәтләү ярҙамында эш алымдарын күрһәтә. Балалар «Сөмбөләнең» һүрәтен дауам итәләр.

ИКЕНСЕ ДӘРЕС **«Беҙ әүәләйбеҙ»**

МАҠСАТ: әүәләү әйберҙәре һәм ябай әүәләү ҡағиҙәләре менән таныштырыу.

ЭШ: тәрбиәсе әүәләгән төрлө предметтарҙы балалар эшләп бөтөрәләр.

ҠУЛЛАНМА: балсыҡ, пластилин.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: тәрбиәсе әүәләгән әҙер эштәр.

МУЗЫКА: М.Вәлиев «Полька»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Елəк, кишер һалынған силəген тотоп «Сөмбөлə» килеп инə. Һаулыҡ һораша һəм балаларға үҙенең килеүенең сəбəбен аңлата. Балалар «Сөмбөлə» менəн бергəлəп пластилиндан елəк, кишер əүəлəйҙəр. Бының өсөн иң тəүҙə пластилинды йомшартып, кəрəкле киҫəктəргə бүлергə кəрəк. Түңəрəк формаһын эшлəр өсөн пластилинды ике ус араһында тəгəрəтəлəр, кəрəкле урында семтеү алымдарын ҡулланырға мөмкин. Шул уҡ ваҡытта көс һəм ритмик хəрəкəткə иғтибар итеү мотлаҡ.

Дəрес аҙағында «Сөмбөлə» үҙе алып килгəн күстəнəсен балаларға өлəшə һəм эшлəнгəн эштəргə һығымта яһай.

ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Ҡəлəмдəр уйыны»

МАҠСАТ: балаларҙы дөрөҫ ҡəлəм тоторға һəм ҡағыҙҙы тултырып һүрəт төшөрөргə өйрəтеү.

ЭШ: бер төҫлө ҡəлəм менəн күнегеүҙəр эшлəү; һыҙыҡтар, нөктəлəр, кəкре һыҙыҡтар, нəҙек һыҙыҡтар.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, төҫлө ҡəлəмдəр, йəйпəк уйынсыҡтар һыны.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: тəрбиəсе əҙерлəгəн əсбаптар.

ӘҘӘБИӘТ: Г.Юнысова «Ҡəлəмдəр».

МУЗЫКА: Р.Сəлмəнов «Вальс».

<u>Й)КМ"ТКЕ№Е=</u> Т2рби2се балар4а «С0мб0л2не8» 72л2мд2рене8 нисек уйна4андарын 30йл2п 1т2= шулай итеп, бер к0н «С0мб0л2» 0й62 ю7та 72л2мд2р 1662рене8 «0й62рен2н» ¸72л2м 3ауытынан¨ сы4ып кит2л2р. Улар а7 7а4ы6 ситенд2 тор4анда, й2йелеп ят7ан ап-а7 яланды к1р2л2р. Уларбы8 а7 ялан 09т0нд2 й1гереп ¸3ыбы7тар¨, 3у8ынан 3икереп ¸н0кт2л2р¨ 32м 2йл2неп ¸7ултам4а 7ойро4о¨ уйна4ылары килг2н. " шунан улар й2шенм2к уйнай башла4андар ¸3ыны7 3ыбы7тар¨. Бар дрнъяларын онотоп, 72л2мд2р уйнаубарын дауам итк2нд2р. Ярай 2ле «С0мб0л2» 7айтып килг2н 32м 72л2мд2рен «0й62рен2» индереп 7уй4ан.

Тəрбиəсе «Сөмбөлəнең» ҡəлəмдəре менəн балаларға һүрəт төшөрөү юлын аңлата: ҡəлəмде өс бармаҡ менəн тотоп, төрлө баҫымдар яһап, бер-береһенə оҡшаш булмаған формалар яһарға мөмкин. Балалар уйын формаһында ҡəлəмдəр менəн төрлө күнегеүҙəр эшлəйҙəр, һуңынан һүрəт

төшөрәләр. Тәрбиәсе һүрәттәрҙең йөкмәткеһен асыҡлай һәм хуплаулы баһа бирә.

Тәрбиәсе дәрес аҙағында Г.Юнысованың «Ҡәләмдәр» тигән шиғырын уҡый. Төрлө һорауҙар аша балаларҙың белемдәрен йомғаҡлай.

ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Буяуҙар бейеүе»

МАҠСАТ: төрлө характерлы һыҙыҡтарҙы, нөктәләрҙе, таптарҙы һүрәтләү, гуашь менән һүрәт төшөрөү үҙенсәлектәре һәм бумала ҡулланыу ысулдары менән таныштырыу.

ЭШ: бумала менән күнегеүҙәр.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, һыу һауыты.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: буяуҙар ярҙамында төҫтәр менән таныштырыу.

ӘҘӘБИӘТ: А.Игебаев «Рәсем төшөрәм».

МУЗЫКА: Р.Сәлмәнов «Вальс».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Тәрбиәсе балаларға А.Игебаевтың «Рәсем төшөрәм» тигән шиғырын уҡып үтә һәм «Сөмбөләнең» яратҡан әкиәтен һөйләй: борон-борон заманда йәшәгән, ти, өс туған: өлкән апайҙары – ҡағыҙ, һеңлеләре – бумала һәм ҡустылары – буяуҙар. Улар бик татыу булғандар. Гел генә бергә уйнағандар. Бумала таяҡ артынан йүгерергә (һыҙыҡ төшөрөү), тыпырлап (сылатып алыу) бейергә (түңәрәктәр эшләү), матур атларға (төртөп, буяу яғыу), тәкмәсләргә (таптар төшөрөү) яратҡан. Апайҙары ҡайһы ваҡыт асыуланып, тәртипле булыуҙарын һораған (бумала менән күнегеүҙәр бер төҫтәге буяу менән башҡарыла).

Тәрбиәсе әкиәтте һөйләп бөткәс, балаларға бумала һәм буяуҙар менән һүрәт төшөрөү ҡағиҙәләрен күрһәтә: бумуланы нисек итеп буяу алырға, бумаланан артыҡ буяуҙы алыу, уны сылатыу, нөктәләр, таптар ҡуйыу ысулдарын өйрәтеш аҙағында бумаланы йыуырға һәм киптерегә кәрәклеген аңлата.

Эш ваҡытында тәрбиәсе балаларға шәхси ярҙам күрһәтә.

Эшләнгән эштәр бер урынға йыйыла. Балалар күңелле көй аҫтында үҙҙәренең һүрәттәренең йөкмәткеһен асып һөйләргә тырышалар.

БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Буяуҙар ҡайҙа йәшәй?»

МАҠСАТ: балаларға төҫтәр һайларға өйрәтеү (һары, ҡыҙыл, йәшел, күк). Геометрик фигуралар (түңәрәк, өсмөйөш, дүртмөйөш) менән таныштырыу.

ЭШ: түңәрәктәрҙе төҫтәргә айырып һалыу.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, төрлө түңәрәктәр, шаблон.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: «Буяуҙар–апайҙар» әсбабы, гуашь

ӘҘӘБИӘТ: А.Игебаев «Рәсем төшөрәм».

МУЗЫКА: П.Чайковский «Балалар өсөн пьесалар».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» үҙенә буяуҙар һатып ала. Ул һүрәт төшөрөргә ярата. Төрлө төҫлө буяуҙарҙың: ҡыҙыл, һары, йәшел, күк – үҙ өйө бар, улар үҙҙәренең һауытында йәшәйҙәр. Бер көн ҡара тап бөтә өйҙәре лә бутап бөткән. Был хәлде күргән «Сөмбөлә» аптырап ҡалған… «киәтте төрлө һорауҙар ярҙамында дауам итергә мөмкин. Тәрбиәсе балаларға гуашь һауытының ҡапҡасын асырға өйрәтә: бармаҡтар менән «танауын» эләктереп ҡапҡасын асалар. Балалар тәрбиәсе яраҙамында «Буяуҙар–апайҙар» әсбабындағы геометрик формаларҙы табып, уларҙың араһындағы айырманы билдәләй, бармаҡ менән контур буйлап йөрөтәләр, уларҙы үҙ-ара сағыштыралар. «Сөмбөлә» балаларға ҡағыҙ битендә төшөрөлгән һауыттарға ярашлы дүрт төҫлө түңәрәк һайлап йәбештерергә, йәғни һәр бер буяуҙың өйөн табырға тәҡдим итә. Аппликация ысулдарын күрһәтә (бумалаға елем алып, форманың тиҫкәре яғына һылап, уны ҡағыҙ битенә һалып салфетка ярҙамында йәбештерәләр).

«Сөмбөлә» балалар менән бергә дәрес аҙағында эшләнеп бөткән эштәрҙе ҡарай. Һауыттағы буяуҙар төҫөн көҙгө тәбиғәт төҫөнә тиңләп һоҡланалар.

АЛТЫНСЫ ДӘРЕС «Төрлө төҫлө һумаҡтар»

МАҠСАТ: киң һәм тар һыҙыҡтың киҫешеүен ике төҫлө гуашь менән һүрәтләү (ҡыҙыл-йәшел, һары-күк). Бумала менән һүрәт төшөргәндә ябай ысулдарҙы үҙләштереү.

ЭШ: төҫлө һыҙыҡтар менән күнегеүҙәр эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, бумала, гуашь, һыу, салфетка.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: «Йәйғорло сәскә» әсбабы.

МУЗЫКА: Ф. Әмиров «Ял итеп йөрөү».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Тәрбиәсе балаларға буяуҙар тураһында шиғыр уҡый. «Йәйғорло сәскә» әсбабы менән таныштыра. Был әсбап өс төҫтәге (ҡыҙыл, күк, һары) һәм әкрен генә бер-береһенә күсә барыусы өс ҡушылған төҫтәге (ҡыҙғылт-һары, миләүшә, йәшел) сәскәнән тора. Балалар ике төрлө төҫлө буяу менән һүрәт төшөрә. Тәрбиәсе балаларҙың иғтибарын төҫтәрҙең химик һәм оптик ҡушылыуы сәбәпле көтөлмәгән төҫтәр барлыҡҡа килеүенә йәлеп итә. Балалар уйын формаһында бумала менән эшләү ҡағиҙәләрен өйрәнәләр: буяуҙы нисек алырға, әгәр ҙә икенсе төрлө төҫлө буяу кәрәк булһа, бумаланы салфетка менән нисек итеп таҙартырға мөмкин. «Сөмбөлә» үҙе йәшәгән төрлө төҫлө тәбиғәт күренеше тураһында һөйләй. Балаларҙың буяуҙар һәм бумала ярҙамында эшләнгән һүрәттәре гүйә тәбиғәттең төҫлө һуҡмаҡтарын хәтерләтә. «Сөмбөлә» балалар менән бергә һуҡмаҡтар буйлап сәйәхәт итә, төҫтәрҙе нығыталар.

ЕТЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡәләмдәрен бик оҫталар, бейергә яраталар»

МАҠСАТ: ике төҫлө ҡәләмдәр менән (ҡыҙыл-күк, йәшел-һары), түңәрәк һәм ишелмә һыҙыҡтар төшөрөү. Ҡәләмдәр тоторға өйрәнеү.

ЭШ: ҡәләмдәр ярҙамында түңәрәк һәм ишелмә һыҙыҡтар менән күнегеүҙәр эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, төҫлө ҡәләмдәр.

ӘҘӘБИӘТ: Р. Тимершин «Ике ҡәләм». Ҡәләм тураһында йомаҡтар.

МУЗЫКА: Х. Заимов «Бейеү».

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: тәрбиәсе эшләгән ҡулланма «Графика ғаиләһе».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ:
Ҡулланған һайын
Ҡыҫҡара бара,
Ҡыҫҡарған һайын
Оҫтара бара.
(Ҡәләм)

Тәрбиәсе эшләгән ҡулланма (яҫылыҡта эшләнгән фигуралар: ҡыҙҙар – нөктәләр, һыҙыҡтар, таптар; малайҙар – нәҙек һыҙыҡ, тулҡын,

оҙон һыҙыҡ ярҙамында һәм күңелле көй аҫтында балалар бейегән ҡәләмдәр роленә инәләр.

Тәрбиәсе ҡағыҙ битендә балаларҙың «ҡәләмдәр» бейеүен һүрәтләй. Ҡәләмдәр яңғыҙ һәм ҡушлап бейейҙәр. Тәрбиәсе Р. Тимершиндың «Ике ҡәләм» шиғырын уҡый. Балалар үҙҙәре һайлаған төҫ менән ташын булған һыҙыҡтар, нәҙек һыҙыҡтар, нөктәләр, һыныҡ һыҙыҡтар ҡулланып үҙҙәренең ҡәләмдәренең бейеүенең һүрәтен төшөрәләр. Эш барышында ҡәләмде дөрөҫ тотоп эшләү ҡағиҙәләрен иҫкәртеп үтеү мотлаҡ.

Дәрес аҙағында һәр бала үҙенең эшләгән ҡәләме менән ҡушлап тағы бейеп ала.

ҺИГЕҘЕНСЕ ДӘРЕС «Дуҫ буяуҙар»

МАҠСАТ: буяуҙарҙы ҡушырға өйрәтеү; ҡағыҙ битен тигеҙ тултырыу.

ЭШ: ике төҫ менән төрлө таптарҙы һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, һыу, бумала, салфетка.

ӘҘӘБИӘТ: буяуҙар һәм бумалалар тураһында йомаҡтар.

МУЗЫКА: Ш. Ҡолбарисов эшкәртеүендә башҡорт халыҡ көйө «Дуҫлыҡ».

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: «Йәйғорло сәскә» әсбабы.

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» балалар менән бергәләп «Йәйғорло сәскә» әсбабының төп төҫтәре (һары, ҡыҙыл, күк) тураһында аңлатманы нығытып үтәләр. Ә һуңынан дуҫ буяуҙар ярҙамында ике төҫтө ҡушып кәрәкле төҫтәр алыу ысулын күрһәтә (йәшел, миләүшә, ҡыҙғылт һары). Шулай уҡ, әгәр ҙә өс төп төҫтө ҡушһаң, бысраҡ төҫ килеп сығыуын иҫкәртеп үтә.

«Сөмбөлә» балаларға йомаҡ ҡоя:

Төрлө төҫлө апайҙар

Һыуһап ҡына торғандар.

Оҙон, ябыҡ бер ағай

Һыу килтергән бокалда.

Апайҙар уның менән

Һүрәт төшөрә һаман да.

(*Буяуҙар һәм бумала*).

Сәс толомон ҡурҡмай ғына

Буяуға манып ала.

Ә һуңынан әкрен генә

Үҙ эшенә тотона.

(*Бумала*).

Дәрес барышында «Сөмбөлә» балалар менән уйын формаһында буяуҙарҙы ҡушыу ысулын башҡаралар: буяуҙар бәхәсләшәләр, дуҫлашалар, һөйләшәләр һ.б., бумала менән эшләү ҡағиҙәләрен иҫкә төшөрәләр. Эште тамамлағас, бумаланы йыуырға кәрәк.

Дәрес аҙағында балалар, «Сөмбөл»гә эшләгән һүрәттәрен күрһәтеп, яңы барлыҡҡа килгән төҫтәрҙе билдәләй.

ТУҒЫҘЫНСЫ ДӘРЕС «Беҙ ҡәләмдәр эшләйбеҙ»

МАҠСАТ: әүәләүҙең башланғыс күнекмәләрен үҙләштереү; цилиндр формаһын әүәләү ысулдарын өйрәтеү

ЭШ: ҡәләмдәр әүәләү.

ҠУЛЛАНМА: пластилин, балсыҡ, төҫлө ҡағыҙ.

ӘҘӘБИӘТ: Г. Ситдикова «Ҡәләмдәр».

МУЗЫКА: Ф.Хәсәнов һүҙҙәре, А.Кәримов музыкаһы «Буяу етмәгән».

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: төҫлө ҡәләмдәр әсбабы.

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» балаларға үҙенең төҫлө ҡәләмдәрен күрһәтә, таратып бирә һәм ентекләп ҡарарға тәҡдим итә. Балаларға йыр аҫтында ҡәләм әүәләргә өйрәтә. Балсыҡты нисек ус араһында тәгәрәтергә, һуҙырға һәс семтеп алыуҙы күрһәтә. Балалар цилиндр формаһында бер нисә ҡәләм әүәләй. Төҫлө ҡағыҙҙар ярҙамында ҡәләмдәрҙе урап төрлө төҫтәге ҡәләмдәр эшләйҙәр.

Дәрес аҙағында шиғыр уҡып, «Был ниндәй төҫ?» тигән дидактик уйын уйнайҙар. Эшләнелгән ҡәләмдәрҙе бер һауытҡа һалалар, төҫтәрен (ҡыҙыл, һары, йәшел, күк) һәм формаһын белеп әйтәләр.

УНЫНСЫ ДӘРЕС «Буяуҙар иленә сәйәхәт»

МАҠСАТ: ҡағыҙ битен тигеҙ тултырыу күнекмәләрен нығытыу; гуашь менән эшләү күнекмәләренә өлгәшеү; буяуҙарҙы бутарға, бумалаға төрлө баҫым яһап һыҙыҡтар үткәреү, «һыулау, сылатыу».

ЭШ: һыҙыҡ, нөктә, таптарҙы өс төп төҫ менән һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, һыу, бумала, туҡыма.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: «Буяуҙар–апайҙар» әсбабы.

ӘҘӘБИӘТ: С. Әлибай «Рәсем дәфтәрем».

МУЗЫКА: М. Бикбова «Барабыҙ».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» балаларҙы музыка аҫтында буяуҙар иленә сәйәхәткә саҡыра. Балалар күҙҙәрен йомоп һәм асып, ниндәй төҫтәр күренгәнен әйтәләр. Ниндәй һуҡмаҡтан йөрөргә теләгәндәрен, унда кемде, нимәне осратыуҙарын һөйләйҙәр. «Сөмбөлә» шиғыр уҡый. Балалар ҙур ҡағыҙ битенә төрлө һыҙыҡтар, штрихтар, төрлө төҫтәге һәм ҙурлыҡтағы нөктәләр ярҙамында коллектив һүрәт төшөрәләр. Һәр бала үҙе эшләгән һүрәт тураһында һөйләй.

Дәрес аҙағында күңелле көй аҫтында балалар сәйәхәттән ҡайта.

УН БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Беҙҙең күргәҙмә»

МАҠСАТ: картина, күргәҙмә, тамашасылар, рәссам аңлатмалары менән таныштырыу, «бойоҡ» һәм «күңелле» персонаждар менән коллектив һәм индивидуаль эш.

ЭШ: эштәрҙе йыйыу.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, елем, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: балаларҙың үткән дәрестәрҙә эшләгән эштәре.

МУЗЫКА: П. Чайковский «Вальс» («Балалар альбомы» йыйынтығы).

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Дәрескә «Сөмбөлә» үҙе менән бергә «күңелле рәссамды» ҡунаҡҡа алып килә. Талғын ғына көй уйнай. Балаларҙың үткән дәрестәрҙә эшләнгән эштәре түңәрәк өҫтәл өҫтөндә ята. «Сөмбөлә» балаларҙы һүрәттәр ҡарарға һәм ҡәләмдәр, буяу менән эшләү ысулдарын иҫкәртеп, төҫтәр тураһында аңлатманы нығытып үтергә тәҡдим итә. Оҡшаған эштәрҙе һайлап алып планшетҡа нығыталар. Күргәҙмәгә «бойоҡ» һәм «күңелле» персонаждарҙы өҫтәп ҡуялар. Эштәрҙе урынлаштырып бөткәс, «Сөмбөлә» балаларҙы «» күргәҙмә ҡараға саҡыра. «Күңелле рәссам» балаларға «Картина», «Күргәҙмә», «Рәссам» һәм «Тамашасылар» һүҙҙәрен аңлатып, мәғәнәһен асып бирә.

УН ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Беҙ ижад итәбеҙ»

(Ирекле һүрәт төшөрөү)

МАҠСАТ: һүрәттәр ижад итергә өйрәтеү, өйрәнгән техник алымдарҙы үҙаллы ҡабатлау.

ЭШ: балаларҙың ирекле һүрәт төшөрөүе.

ҠУЛЛАНМА: тәрбиәсе һайлауы буйынса.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: балаларҙың эштәре.

ӘҘӘБИӘТ: С. Муллабаев «Рәссам төшөрә рәсем»

МУЗЫКА: В. Шаинский «Балалар һүрәт төшөрөргә ярата».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» балаларға өйҙәрендәге ҙҙәре яратҡан уйынсыҡтарҙы, предметтарҙы иҫләп, улар тураһында һөйләргә тәҡдим итә. Был әңгәмә балаларға һүрәт төшөрөү өсөн тема һайларға ярҙам итә.

Күңелле көй аҫтында бөтә иғтибарҙы эшләгән һүрәттәр йәлеп итә. Һүрәттең темаһын ҙаллы һайлаған һәм башланған эшен аҙағына тиклем асып биргән балаларҙы хуплап үтә.

УН ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Көҙгө төҫтәр»

МАҠСАТ: блокты йомғаҡлау дәресе.

МУЗЫКА: Ф. Фәткуллина музыкаһы һәм һүҙҙәре «Көҙгө япраҡтар».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: «Сөмбөлә» балалар менән бергә көҙ айҙарын иҫләп үтәләр. Көҙҙөң тәүге көндәре сыуаҡ, ҡояшлы. Уның сағыу буяуҙары: һары, ҡыҙыл, алтын, алыҫтан уҡ күҙ яуын алып торалар. Ә инде көҙҙөң һуңғы көндәре ҙәнең һалҡын, болотло, әсе елле һулышы менән күңелдәрҙе өшөтөп кәйефте төшөрә. Һуңынан балалар тәрбиәсе ярҙамында «Сөмбөлә»гә был блокта өйрәнгән һөнәрҙәре тураһында ҡыҫҡаса һөйләп үтәләр. «Сөмбөлә» «Көҙгө япраҡтар» тигән уйын ойоштора.

Дәрес аҙағында «Сөмбөлә» балаларға үҙе әҙерләгән бүләген тарата. Бергәләп йыр йырлайҙар. «Сөмбөлә» балалар менән киләһе осрашҡанға тиклем хушлаша.

II БЛОК

ТЕМА: «Әкиәт донъяһында»

БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Тәүге ҡар бөртөктәре»

МАҠСАТ: түңәрәк формаһындағы ҡағыҙға бармаҡ бите йәки бумала менән тигеҙ баҫыу. Ҡағыҙ битен хис-тойғоларға бай, тәьҫирле итеп биҙәргә өйрәтеү.

ЭШ: ҡар бөртөктәре төшөрөү.
ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ бите, аҡ гуашь, бумала.
ӘҘӘБИӘТ: Ф. Суфияров «Ҡар бөртөгө», «Йәншишмә», - 7.1996 й.;
Ф.Мөхәмәтйәнов «Ҡар күҙе» «Аҡбуҙат» - 11.1996 й.

МУЗЫКА= М. Бикбова «?ар б0рт0кт2ре».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ:

Ҡар бөртөгө күбәләктәй
Осоп йөрөй һауала.
Килеп ҡунды ла усыма
Юғалды шул арала.

Еңел, эре генә ҡар бөртөктәре өйөрөлөп-өйөрөлөп ер өҫтөнә һибелде. Тәүҙә күбәләктәй ап-аҡ ҡарҙар бөртөкләп яуҙылар, һуңынан күбәйә барып, ер өҫтөнә аҡ юрған булып яттылар.

Усыма төшкән ҡар бөртөктәренең ирегәнен күреп, күңелһеҙләнгәйнем, әммә көслө ел сығып, бик күп ҡар бөртөктәрен ергә һипкәс, ҡыуанысымдың сиге булманы.

Епшек ҡар бөртөктәрен еңел генә әүәләргә була. Ҡар бөртөктәрен йомарланған ҡар икәнлеген һүрәтләүҙе төҫлө ҡағыҙ битендә аҡ буяҡҡа манылған бумала менән һибеп, бумаланың осо йәки бармаҡ бите менән баҫып һүрәтләргә була.

Әҙәби әҫәрҙәр дәресте хис-тойғоларға байыта, йәнләндерә.

Дәрес аҙағында музыкаль уйын уйнарға була.

ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡар бөртөктәре»

МАҠСАТ: ҡағыҙ елемдең үҙенсәлектәре менән таныштырыу. Ҡағыҙҙан тұңәрәк формаһын төҙөү.

ЭШ: йомарланған ҡағыҙҙан ҡар бөртөктәре эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ ҡалдыҡтары, елем, сепрәк.

ӘҘӘБИӘТ: F. Дәүләди «Ҡурсағым йоҡларға яратмай, «Көрәк»,44-се бит.

МУЗЫКА= Ф. Ф2ткуллина музыкаЗы 32м 31662ре «Бе6 7ар6ар булып осабы6»+ «?ар б2реш уйыны» - халы7 уйыны.

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Эй, шаян да ҡар бөртөктәре! Бер-береһе менән уҙышып, бөтә ерҙе ҡаплағандар. Йылы көндәрҙә епшек ҡарҙан ҡар йомғаҡтары йомарларға була. Ҡар йомғаҡтарын нимәнән йомарларға була? (Ҡарҙан, ҡағыҙҙан, мамыҡтан). Йомарланған ҡағыҙ ҡар йомғағын хасил итә. Уның менән шыршыны биҙәргә, кәртә эшләргә була. Шулай уҡ төркөм бүлмәһендә ҡағыҙҙан эшләнгән ҡар йомғаҡтары менән уйындар ойошторорға мөмкин.

Дәрестә ҡағыҙҙың үҙенсәлектәре менән таныштырып үтеү мотлаҡ. Ҡағыҙ нимә эшләй? (Йыртыла, бөгәрләнә, бөкләнә). Тәрбиәсе балаларға ҡағыҙҙан йомарланған ҡар йомағаҡтарын эшләргә тәҡдим итә. Йомарланған ҡағыҙҙы клейстер (елем) менән һыларға, елем менән һыланған ҡағыҙҙы йомарларға була. Бындай ҡар йомғаҡтарынан зур күләмле ҡар йәки ҡар бабай һүрәтләргә мөмкин. Төҫлө ҡағыҙҙан аппликация эшләп, тулыландырып, тылсымлы ҡар образдарын тыуҙырырға була.

ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Беҙең йылы устарыбыҙ»

МАҠСАТ: балаларҙы аҡ һәм алһыу төҫтәр менән таныштырыу. Бармаҡ бите менән баҫып һүрәт төшөрөүҙең тәүге мәғлүмәттәрен биреү. Ҡағыҙ битендә үҙеңдең хис-тойғоларыңды һүрәтләү.

ЭШ: бармаҡ бите менән баҫып ҡар бөртөктәре төшөрөү, ус менән баҫыу.

ҠУЛЛАНМА: төҫлө ҡағыҙ, алһыу гуашь, бумала.

ӘҘӘБИӘТ: Н. Нәжми «Беренсе ҡар», Йәйғор т.I. 50-се бит.
F. Дәүләди «Ҡурсағым йоҡларға яратмай», «Көрәк» 44-се бит.

МУЗЫКА= Ф. Ф2ткуллина музыкаЗы 32м 31662ре «Барма7тарым».

ЙӨКМӘТКЕЊЕ: Әйтерһең дә, күктән «аҡ йондоҙҙар» һибелә. Төрлө-төрлө биҙәкле ҡар бөртөктәре елбәҙәкләп осалар. Ә ҡояш нуры сағылған ҡар бөртөктәре йымылдап, янып торалар. Ҡар бөртөктәренең усыбыҙға төшкәнен күреп, уның матурлығына, нәфислегенә һоҡландыҡ. Әммә шатлығыбыҙ ҡыҫҡа булды, сөнки йылыға улар тиҙ генә ireп бөттөләр.

Елбәҙәкләп ҡарҙар төшә
Әле ошо мәл тышта.
Ниндәй буяу менән шуны
Төшөрөр икән оҫта?
Аҡ сәскәләй тәңкә ҡарҙы
Аҡ ҡағыҙҙың битенә
Ни менән яһарға икән?
Башым етмәй һис кенә.

Тәрбиәсе балаларға бармаҡ бите менән ҡар төшөрөргә һәм ус менән ҡағыҙға баҫып ҡарҙарҙың ҡағыҙҙа «ирегәнлектәрен» күрһәтергә тәҡдим итә. Тәүҙә усты алһыу төҫкә баҫып, эҙ яһайҙар. Дәрес аҙағында кемдең усы йылыраҡ икәнлеген билдәләйҙәр.

Эште коллектив формала ла эшләргә мөмкин. Ә инде әҙәби әҫәрҙәр, йырҙар дәрескә ҡыҙыҡһыныу уятасаҡ.

ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Матур, матур әйберҙәр беҙҙең ҡулдар әүәләй»

МАҠСАТ: пластилин йәки балсыҡтан төрлө формалағы әйберҙәрҙе әүәләү. Балсыҡты түңәрәк формаһына оҡшатып тәгәрләтеү.

ЭШ: ябай формалар әүәләү.

ҠУЛЛАНМА: пластилин, балсыҡ.

ЙЫЊАЗЛАНДЫРЫУ: пластилин, түңәрәктәр, таяҡсалар, дүрт ҡырлы брус.

ӘҘӘБИӘТ: Г.Юнусова «Йылғыр тупҡайым». «Ҡар яуғас» -53-60 бит.

ЙӨКМӘТКЕЊЕ: Тәрбиәсе балаларға төрлө ҙурлыҡтағы предметтарҙың хәрәкәт итеү ысулын күрһәтә, уларҙы тикшереп сығалар; эш итеү ысулы аныҡлап күрһәтелә.Мәҫәлән: туп тәгәрәй, баҫана тора һәм тәгәрәй, брус тора һәм ята. Улар нимәгә оҡшаған? Был предметтарҙан нимәләр тыуҙырырға була? Уларға ҡайһы бер элементтар өҫтәп (күҙ, ауыҙ, танау, башлыҡ, h.б.) ябай ғына формалағы предметтар йәки хайуан образдары тыуҙырабыҙ.

Эш ваҡытында ҡулдарға, бармаҡтарға гимнастика үткәрергә мөмкин. Эште тамамлағас, балалар үҙҙәренең эштәре тураһында һөйләй. Бәләкәй генә әңгәмәләр ябай әүәләү төрҙәрен аңлатырға ярҙам итә.

Тәрбиәсе балаларҙың үҙаллылығын билдәләп үтә.

БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡарға ҡапланған ағас»

МАҠСАТ: ҡара һәм һоро төҫтәр менән таныштырыу. Тура һәм ҡыя һыҙыҡтарҙы аралаштырып төшөрөргә өйрәтеү.

ЭШ: «Ҡорт» өлгөһө буйынса ағастар төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: бамала, ҡара һәм һоро гуашь, аҡ һәм күк ҡағыҙҙарҙан «ҡорт» өлгөһө.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ағас һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: Г. Юнысова «Йылғыр тупҡайым» «Ағас йыры» 54-се бит; Ф.Мөхәмәтйәнов «Тәмле бутҡа». «Шаян ел», 29-сы бит.

МУЗЫКА: Ф.Фәтҡуллина һүҙҙәре һәм музыкаһы «Шыршы»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Ҡыш көнө ағастарҙың да үҙҙәренә генә хас сихри матурлығы була. Ап-аҡ тундарын иңдәренә һалып, шыршылар ҙа ҡупшы кейенгән. Ағастар, әйтерһең дә, аҡ япма менән ҡапланған. Ҡар аҫтындағы бәләкәй генә ағас төптәре аҡ айыуҙарҙы хәтерләтә.

Тәрбиәсе балалар менән саф һауала йөрөгәндә иғтибарҙы ағастарға, уларҙың олонона, ботаҡтарына йүнәлтә. Уларҙың барыһы ла ҡояшҡа ынтылып үҫкәнен әйтә.

Ҡара һәм һоро төҫтәр менән таныштыра, ә аҡ һәм күк төҫтәрҙе нығытып, иҫкәртеп үтә. Ағас һүрәтен биологик принцип буйынса аҫтан үҫеүен күрһәтеп төшөрөргә өйрәтә, ә балалар ағасты өлгө – овалда (оҙонсала) һүрәтләйҙәр.

Тәрбиәсе дәрес барышында ағастарҙың тормошо тураһында һөйләй.

Ҡыш килһә лә, ҡайғыбыҙ юҡ, -
Йомшаҡ ҡарҙар бар әле.
Һыуыҡ әсе елдәр иҫһә,
Беҙҙе ҡапларҙар әле.

Ағастарға ҡарата һаҡсыл булырға, ботаҡтарын һындырмаҫҡа, сәскәләрен өҙмәҫкә кәрәклеген нығытып үтә. Дәрес ваҡытында әҙәби әҫәрҙәр йәнлелек өҫтәй.

АЛТЫНСЫ ДӘРЕС «Был ниндәй серле ағас»

МАҠСАТ: зәңгәр төҫ менән таныштырыу, аҡ төҫтө нығытыу. Тура, ҡыя, тулҡынлы һыҙыҡтарҙы аралаштырырға өйрәтеүҙе дауам итеү.

ЭШ: «Көрт» өлгөһө буйынса төҫлө ҡағыҙҙа ҡарлы ағасты һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: өлгө, аҡ гуашь, бумала, ҡағыҙ.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ҡарлы ағастар фотоилюстрациялары.

ӘҘӘБИӘТ: З. Әхмәтйәнова журнал «Аҡбуҙат», «Бәҫ», 2-1994 й.

МУЗЫКА: Г.Гәрәева һүҙҙәре һәм музыкаһы «Был ниндәй ағас».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Ағастарҙа күҙҙе сағылдырып ҡар бөртөктәре емелдәй. Ниндәй серле ағастар! Күҙ һалығыҙсы, Бер генә минутҡа. Һеҙҙе

ошо сихри тынлыҡта ниндәйҙер серле тойғо сорнап алыр. Ап-аҡ күлдәк кейгән шыршылар теҙелешеп бейергә сыҡҡан кеүек. Ап-аҡ бәҫ ҡояш нурында көмөштәй ут сатҡылары һибә. Бәҫ ҡунған тубырсыҡтар Яңы йыл фонарҙарына оҡшаштар. Ә инде ҡыуаҡтар ҙур ҡар ҡоштары кеүектәр.

Тәрбиәсе зәңгәр төҫ менән таныштыра һәм аҡ төҫтө нығыта. Аҡ буяуға күк төҫтәге буяуҙы ҡушһаң, зәңгәр төҫ барлыҡҡа килеүен ҡағыҙ битендә күрһәтә. Балаларға «көрт» өлгөһөнөң формаһы төрлө һыҙыҡтарҙы аралаштырырға ярҙам итә: тура, ҡыя, түңәрәк, тулҡынлы. Үткән дәрестең хәрәкәттәрен ҡабатлап, уйын алымдарын ҡулланып, ағас образдарын тергеҙергә мөмкин.

Ҡарлы ағастарҙы һүрәттәре, саф һауала ҡыш тәбиғәтен күҙәтеүҙәр, әҙәбиәтте дәрестә оҫта файҙаланыу – балаларҙа ҡышҡы ағастарҙы төшөрөргә баһалап бөткөһөҙ теләк уяталар.

ЕТЕНСЕ ДӘРЕС «Эх, беҙҙең шыршы, ул ниндәй ҡупшы!»

МАҠСАТ: тура һәм ҡыя аҫҡа йүнәлтелгән һыҙыҡтарҙы аралаштырыу. Төҫтәр тураһындағы белемде нығытыу (йәшел, аҡ, күк).

ЭШ: шыршыны һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: аҡ ҡағыҙ, өлгө, йәшел һәм күк гуашь, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: шыршы һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: И.Тоҡмакова «Шыршы» Йәйғор т. ү әҙ-се бит.

МУЗЫКА: Ф.Фәтҡуллина һүҙҙәре һәм музыкаһы «Шыршы».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Тәрбиәсе Яңы йыл тураһында әңгәмә үткәрә: урманда үҫеп ултырған шыршыны ниндәй итеп күҙ алдына килтерәһегеҙ? Биҙәлгән шыршыны ниндәй итеп һүрәтләй инегеҙ?

Тау башында – ҡар, ҡар,
Тау аҫтында – ҡар, ҡар.
Шыршы аҫтында ла ҡар,
Унда бер айыу ҙа бар.
Ҡурҡытмағыҙ, йоҡлаһын,
Тауышығыҙ сыҡмаһын.

Өсмөйөш формаһындағы «көрт» өлгөһөн һалып, тәүҙә һыҙыҡтарҙы бармаҡ менән һыҙып ҡарайҙар, һуңынан, тура һәм ҡыя һыҙыҡтарҙы аралаштырып, йәшел, күк төҫтәге гуашь менән һүрәт төшөрәләр. Шифыр ҡарға ҡапланған шыршының әҙәби образын тыуҙырырға ярҙам итә.

Дәрес аҙағында тәрбиәсе балаларҙың эштәрен үткән дәрестәрҙәге һүрәттәр менән сағыштыра. Ағастарҙың төрлө төҫтә,формала, характерҙа булыуын билдәләй. Әңгәмә барышында балалар «шыршы», «ағас» һүҙенең төшөнсәһен аңлата, үҙҙәре эшләгән шыршының характерын билдәләйҙәр.

ҺИГЕҘЕНСЕ ДӘРЕС «Мөғжизәле ҡар бабай»

МАҠСАТ: коллаж техникаһы буйынса тәүге эш күнекмәләрен үҙләштереү.

ЭШ: ҡар бабайҙы йәбештереп эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, бумала, ҡул аҫтындағы ораҡлы материалдар.

ӘҘӘБИӘТ: С.Муллабаев «Ҡар бабай».

МУЗЫКА: Р.Миннулин һүҙҙәре, А.Ширгазин музыкаһы «Ҡар байрамы». С.Прокофьев «Әкиәткә» («Балалар музыкаһы» альбомынан).

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Саф һауала ҡар менән уйындар ойоштороу, епшек ҡарҙан ҡар бабай әүәләү балаларҙың ҡыш миҙгеле тураһында белемдәрен тағы ла нығытасаҡ.

Ҡар бабайҙы йәки ҡар әбейҙе йомарланған ҡағыҙ битенән, мамыҡтан елем һөртөп эшләп була. Ҡул аҫтындағы (ҡапҡастар, туҡыма, ағас ботағы) матур ҡар бабай образын тыуҙыра.

Мин яһаным ҡар бабай,
Күҙе ҡара – күмерҙән.
Ә танауын ҡаҙап ҡуйҙым
Ҡып-ҡыҙыл бер кишерҙән.

Тәрбиәсе ҡағыҙ битен йомарлай. Был – кәүҙәһе, икенсе йомарлаған ҡағыҙ башы. Уны ҡатыраҡ итеп йомарларға кәрәк. Ҡар бабайҙы йәбештерер өсөн, йомарланған ҡағыҙға елем һөрөтөп бер төҫтәге фонға йәбештерергә кәрәк. (Балалар эшләйҙәр). Дәрес аҙағында ҡар бабайға исем бирәләр.

Эшләнгән эштәр менән Яңы йыл байрамын да сәхнәләштерергә мөмкин. Тәрбиәсе балаларға әкиәт-диалогка инергә ярҙам итә.

ТУҒЫҘЫНСЫ ДӘРЕС

«Ҡар бабай, ҡар бабай, бигерәк матур, шуҡ бабай».

МАҠСАТ: таптарҙы фломастер менән биҙәкләү. Тәьҫирле образ тыуҙырырға өйрәтеү (шаян, күңелһеҙ, шат, ҡайғылы, моңһоу, көләс).

ЭШ: ҡар бабайҙың һүрәте.

ҠУЛЛАНМА: бер төҫтәге (тонланған) ҡағыҙ, аҡ гуашь, бумала, фломастер.

ЙЫЙАЗЛАНДЫРЫУ: ҡар бабайҙың һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: М.Бикбова «Ҡыш бабай».

МУЗЫКА: Г.Зәйнәшева һүҙҙәре, Г.Гәрәев музыкаһы «Ҡар бабай».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Дәрестә шифыр юлдары йәки йыр менән башлап ебәрергә мөмкин.

Таптар ярҙамында ҡар бабайҙы һүрәтләү мәғәнәле образ тыуҙырырға ярҙам итә. Мәҫәлән: ҡар бабай ҡар яуғанда; ҡар бабай йүгерә; ҡар бабайҙы ел дыулата.

Бумаланың осо менән түңәрәк формаһындағы хәрәкәттәр яһау. Һүрәт төшөргән ваҡытта матур итеп түңәрәктәр яһарға, уларҙы тигеҙ итеп буяу мотлаҡ кәрәк түгел.

Тәрбиәсе балала менән эшләнгән эштәрҙе ҡарап сыға, ҡар бабайҙың кәйефен, холҡон асыҡлайҙар.

Фломастер менән биҙәү, һүрәтләү йәки төҫлө ҡағыҙҙан аппликация эшләү – мәғәнәле образ бирә белеүҙең тағы ла бер вариант.

УНЫНСЫ ДӘРЕС «Ҡышҡы урман».

МАҠСАТ: «Айырым һүрәттәр ярҙамында композиция төҙөү».

ЭШ: эштәрҙе бергәләп һүрәтләү, төҙөй белеү.

ҠУЛЛАНМА: ҙур ҡағыҙ бите, балалар эше, елеем, ҡайсы, төҫлө ҡағыҙ.

ЙЫЊАЗЛАНДЫРЫУ: Яңы йыл открыткалары, плакаттар.

ӘҘӘБИӘТ: Л. Әхмәтова «Аҡбуҙат» 2-1993 й. «Ҡышҡы урман»

МУЗЫКА: И.Шакиров һүҙҙәре һәм музыкаһы «Ҡыш килде» П.Чайковский «Вальс» («Йоҡоға талған ҡыҙ» балетынан).

ЙӨКМӘТКЕЊЕ:

Шундай матур, шундай йәмле – күр.
Ҡышҡы урман.
Ҡош эҙҙәренән һырылған
Ап-аҡ ҡар юрған.

Тәрбиәсе балалар менән бергәләшеп дөйөм композиция төҙөй. Балаларға айырым йомоштар ҡуша, нимә эшләргә тейешлектәрен аңлата, коллектив эш менән етәкселек итә. Тәрбиәсе дәрес барышында композиция төҙөү тураһында белем бирә, картина төшөнсәһен нығыта. Ниндәй формалағы картина менән төркөм биҙәргә теләйҙәр, шул форматтағы ҡағыҙ бите кәрәк буласаҡ. Картина үткән дәрестәрҙә эшләнгән балаларҙың һүрәттәре аппликация менән тулыландыра.

УН БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Серле боҙбармаҡтар»

МАҠСАТ: балсыҡ (пластилин) менән эшләү алымдарын үҙләштереү. Ике яғы тигеҙ булмаған (бер яҡ осо йыуан, икенсе осо нәҙек) форманы бирә белеү. Әүәләнгән эштә биҙәү алымдары ҡулланып биҙәргә өйрәтеү.

ЭШ: боҙбармаҡтарҙы әүәләү, биҙәү.

ҠУЛЛАНМА: пластилин йәки балсыҡ таҡта, ҡул аҫты материалдары, өй макеты.

ЙЫЊАЗЛАНДЫРЫУ: йомаҡтары, юрамыштар, һүрәттәр.

ӘҘӘБИӘТ: Ф.Мөхәмәтйәнов «Тәмле бутҡа», «Һөңгө», 36-сы бит.

МУЗЫКА: П.Чайковский «Вальс» («Щелкунчик» балетынан).

ЙӨКМӘТКЕЊЕ: Осҡон кеүек боҙбармаҡтар һәр саҡ кешенең ҡарашын үҙенә йәлеп итеп тора. Тәрбиәсе боҙбармаҡтарҙың төрлө ҙурлыҡта, оҙонлоҡта булыуы хаҡында һөйләй. Төрлө һынамыштар,

юрамыштар, йомаҡтар, һауа торошон, тәбиғәт үҙгәрештәрен билдәләргә ярҙам итә.

Кисен һалҡын елдәр өргәс,
Тамсылар ҡалды туңып.
Аҫылынып торҙо улар,
Ҡыйыҡта һөңгө булып.

Тәрбиәсе боҙбармаҡтарҙы пластилиндан йәки балсыҡтан әүәләргә өйрәтә, әүәләү алымдарын нығыта, ҡабатлай. Әҙер боҙбармаҡтарҙы фольга йәки муйынсаҡ менән биҙәргә була. Ул Яңы йыл бүләге булып тора, шатлыҡлы кәйеф тыуҙыра. Ысын боҙбармаҡтарға оҡшатып, уларҙы өй макетының ҡыйығына йәбештереп ҡуйырға булла. Балалар үҙҙәренең эштәренә һоҡланалар.

УН ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Һөңгөләй төҙөлгән боҙбармаҡтар»

МАҠСАТ: геометрик фигураларҙы ҡағыҙ өҫтөндә тигеҙ итеп урынлаштырырға өйрәтеү.

ЭШ: өсмөйөштәрҙе түңәрәккә йәки дүртмөйөшкә урынлаштырыу.

ҠУЛЛАНМА: елеем, төҫлө ҡағыҙ, өлгө.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: боҙбармаҡтар төшөрөлгән һүрәттәр.

ӘҘӘБИӘТ: Ф.Мөхәмәтйәнов «Тәмле бутҡа», «Һөңгө», 36-сы бит.

МУЗЫКА: Ф.Туғыҙбаева һүҙҙәре һәм С.Сәлмәнов музыкаһы «Ҡыш»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Тәрбиәсе төркөмө янып торған майшәм индерә. Балалар һоҡланып ҡарайҙар. Тәрбиәсе кешеләрҙең һәр саҡ утҡа табынғанлыҡтарын әйтеп үтә. боҙбармаҡтарҙың да майшәмгә оҡшаш булыуҙары хаҡында әңгәмәләшә. Үткән дәрестәге боҙбармаҡтарға иғтибарҙы йүнәлтә. Улар ниндәйҙер сер һаҡлаған кеүек. Һынамыш, юрамыштарҙы иҫкә төшөрәләр.

Тәрбиәсе балаларға ҡағыҙ битендә (дүртмөйөш, өсмөйөш, түңәрәк формала) боҙбармаҡтар ҡырҡып йәбештерергә һәм уларҙы биҙәргә тәҡдим итә.

Төрлө ҡағыҙ битендә төшөрөлгән боҙбармаҡтар менән әүәләп эшләнгән боҙбармаҡтарҙан дөйөм композиция төҙөргә була.

УН ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Серле боҙбармаҡтар»

МАҠСАТ: таптарҙы ике төҫтә һүрәтләү (ҡыҙыл,һары). «Манып алыу» алымы ярҙамында үҙләтереү.

ЭШ: ялҡынды ике төҫ менән һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, өлгө, гуашь, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: шыршы,уйынсыҡтары, фонарҙар.

ӘҘӘБИӘТ: Г.Юнысова «Йылғыр тупҡайым» «Аҙашмай килде». 54-се бит.

МУЗЫКА: М.Бикбова һүҙҙәре һәм музыкаһы «Шыршыҡай».

ЙӨКМӘТКЕҺЕ:

Беренсе булып урмандан
Килде байрамға шыршы.
Уйынсыҡтар ҙа эленгәс,
Бөгөн ул ниндәй ҡупшы.
Иң бейектә йондоҙ яна,
Шыршыбызға йәм биреп.
Ҡыш бабай аҙашмай килде,
Яҡты йондоҙҙар күреп.

Яңы йыл төнөндә ниндәйҙер мөғжизә көтөһең. Сөнки көтмәҫтән генә Ҡыш бабайҙың килеп инеп, бүләктәр таратыуы, Ҡарһылыуҙың өйөрөлөп-өйөрөлөп бейеп китеүе, тирә-йүнде солғап сихри тынлыҡ, тылсымлылыҡ әсир итә.

Шыршы төрлө уйынсыҡтар менән биҙәлгән. Улар шыршыла яналар, һүнәләр, балҡыйҙар, баҙлайҙар. Тәрбиәсе шыршылағы фонарҙарҙы яндырырға тәҡдим итә. Балалар уны күҙәтәләр.

Ялҡынды ике төп төҫ менән эшләргә була (ҡыҙыл һәм һары, ҡыҙыл һәм күк, һары һәм күк). Әгәр ҙә өс төҫтә лә ҡушһаҡ, ялҡыныбыҙ «һүнәсәк», һоро төҫ килеп сыға. Балалар фонарҙарҙы теләктәре буйынса төрлө биҙәктәр менән биҙәйҙәр. Эшләнгән эштәр менән төркөм бүлмәһен биҙәйҙәр.

УН ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡыш бабай килде беҙгә, уйнайыҡ әле бергә»

МАҠСАТ: портрет менән таныштырыу, һүрәтләргә өйрәтеү. Ҡыш бабай портретының атрибуттарын һурәтләп бөтөрөү.

ЭШ: ҡағыҙ битендә халҡын гаммалағы һыҙыҡтарҙы һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: Яңы йыл открыткалары, һүрәттәр.

ӘҘӘБИӘТ: Яңы йыл, Ҡыш бабай тураһында шиғырҙар.

МУЗЫКА: Ф.Фәтҡуллина һүҙҙәре һәм музыкаһы «Ҡыш бабай»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Балалар музыка дәрестәрендә Ҡыш бабай образы менән таныштыралар. Уның тураһында йырҙар, шиғырҙар, йомаҡтар өйрәнәләр. Художестволы образды ҡағыҙҙа ла тыуҙырырға мөмкин.

Тәрбиәсе Ҡыш бабайҙың йөҙөн, быймаларын, бейәләй кейгән ҡулдарын һәм башҡа өлөштәрен төшөрөп, ҡағыҙ битен сикләй. Ә балалар күҙәтәләр. Тәрбиәсе балаларға зәңгәр, күк, аҡ, йәшел, миләүшә төҫөндәге буяуҙарҙы ҡулланып, тура тулҡынлы һыҙыҡтар ярҙамында кейемен, һаҡалын, мыйығын, ҡаштарын һүрәтләргә тәҡдим итә.

Шундай уҡ алым менән Ҡарһылыуҙы ла эшләргә мөмкин. Теләгән балалар һүрәттең ҡалған өлөштәрен төшөрә алалар. Мәҫәлән: ҡар бөртөктәре, шыршылар, уйынсыҡтар. Эш коллектив менән башҡарыла.

УН БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡыш бабай килтерҙе беҙгә шыршы»

МАҠСАТ: әҙер формаларҙан һүрәт төҙөү. Аппликация күнекмәләрен өйрәнеү.

ҠУЛЛАНМА: өлгө, төҫлө ҡағыҙ, елеем, бумала, салфетка, ҡағыҙ.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: шыршы уйынсыҡтары, фонарҙар.

МУЗЫКА: Ҡ. Даян һүҙҙәре һәм З.Исмағилов музыкаһы «Яңы йыл йыры» («Щелкунчик» балетынан).

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Яңы йыл байрамын шыршыһыҙ күҙ алдына килтереүе ҡыйын.

Һаумы, һаумы, Ҡыш бабай,
Ниңә оҙаҡлап киттең?
Беҙ һине ныҡ көткәнгә
Төштәргә инеп бөттөң.

Эйе, Ҡыш бабай күстәнәсheҙ, бүләкheҙ, йөрөмәй. Ул беҙгә шундай матур шыршы килтергән.

Тәрбиәсе шыршыны ни өсөн биҙәгәнәрен төшөндөрә. Ниндәй шарҙар эленгән? (быяла ялтыр, ҙтә күренмәле, көҙгөлө). Гирляндалар бында төрлө-төрлө: электрлы, музыкаль, ҡағыҙҙан эшләнгәндәре лә бар.

Яңы йыл уйынсыҡтары балаларҙың көндәлек уйынсыҡтарынан нимәһе менән айырыла (сихри, тиҙ ватылыусан).

Балалар төҫтәрҙе ҙҙәре һайлап, ҙ теләктәре буйынса «аппликация» техникаһын ҡулланып, шаблон – шыршыға йәки шыршы ботағына уйынсыҡтар йәбештерәләр. Эште альбом битендә генә түгел, ҙурыраҡ күләмле ҡағыҙ битендә лә эшләргә була.

Дәрес аҙағында бөтә эштәрҙе планшетҡа эләләр һәм панно яһайҙар. «Яңы йыл йыры» дәресте йәмләндерәсәк кенә.

УН АЛТЫНСЫ ДӘРЕС «Шыршы уйынсыҡтары әүәләйбеҙ»

МАҠСАТ: ябай формаларҙы әүәләргә өйрәтеү (шар, тәрилкә, бау). Балсыҡ киҫәген төрлө алымдар ҡулланып әүәләү.

ЭШ: шыршы уйынсыҡтары әүәләү.

ҠУЛЛАНМА: пластилин йәки балсыҡ, ҡул аҫты материалдары.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: шыршы уйынсыҡтары.

ӘҘӘБИӘТ: Г.Юнысова «Шыршы». Йәйғор т.1 52-се бит.

МУЗЫКА: Ҡ. Даян һүҙҙәре һәм Р.Сәлмәнов музыкаһы «Шыршы». Р.Шурман «Ҡыш бабай» («Үҫмерҙәр альбомы»).

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Тәрбиәсе дәресте Г.Юнысованың «Шыршы» шиғыры йәки «Шыршы» йыры менән башлап китә ала. Балаларға ысын шыршы уйынсыҡтары күрһәтә, тотоп ҡарарға тәҡдим итә. Уйынсыҡтарҙы таныш булған башҡа предметтар менән сағыштырып ҡарайҙар. (Шар – тупҡа, алмаға, әфлисунға; тубырсыҡ – ҡыярға, йомортҡаға; боҙбармаҡтар – кишергә, орсоҡҡа оҡшаған).

Балалар шыршы уйынсыҡтарын билдәле алымдар менән әүәләйҙәр. ҡул аҫтындағы материалдарҙы ҡулланып биҙәктәр эшләйҙәр (фольга, муйынсаҡ, таяҡса, төҫлө ҡағыҙ, мамыҡ һ.б.). Эште тамамлағас, тәрбиәсе

балаларҙың үҙаллылыҡтарын, фантазияларының йәки хыялдарының бай булыуын билдәләй.

Тәрбиәсе балалар менән бергә уйынсыҡтарҙы ҡарай һәм үҙе лә ярҙамлашып, кәрәк ерендә биҙәктәр өҫтәй.

Тәрбиәсе дәрескә йомғаҡ яһай.

УН ЕТЕНСЕ ДӘРЕС «Яңы йыл биҙәктәре»

МАҠСАТ: ҡатыштырылған техника ярҙамында алымдарҙы нығытыу. Ҡағыҙ яҫылығын үҙләштереү.

ЭШ: ҡар бөртөктәрен төҫлө таптар йәки ҡәләмдәр менән һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, аҡбур, гуашь, акварель, һыу, бумала, поролон.

МУЗЫКА: Ф.Фәтҡуллина һүҙҙәре һәм музыкаһы «Шалтырауыҡ менән уйын»

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Иртәнсәк тороп, тәҙрәгә ҡараһаң, хайран ҡалырһың. Тәҙрәлә төрлө матур биҙәктәр: япраҡтар, үләндәр, йылғалағы аҡ томбойоҡтар, ҡамыштар күренә кеүек. Әйтерһең дә бар ағастар ботаҡтарын йәйгән. Ә инде биҙәктәр төрлө булһа ла, төҫтәре Бер – аҡ. шулай ҡупшылап Ҡыш бабай һүрәт төшөргән, ергә ҡар бөртөктәрен һипкән. Улар төрлө төҫкә инеп ем-ем итеп емелдәй.

Тәрбиәсе балаларға төҫлө һәм аҡ аҡбур менән ҡар бөртөктәрен төшөрөргә тәҡдим итә.

Һүрәткә шыйыҡ гуашь йәки акварель менән төҫлө таптар һалырға була. Ҡар бөртөктәре асыҡ һәм байрамса күренәләр.

Дәрестең йөкмәткеһен хис-тойғоларға байытырға, биҙәргә әҙәбиәт һәм музыкаль әҫәрҙәр ярҙам итәсәк.

Эштәрҙе ҡарап төркөм бүлмәһенә элеп ҡуйырға мөмкин. Х.Ғиләжевтың «Тәҙрәләге биҙәктәр» тигән шиғырын ҡулланырға була.

УН ҺИГЕҘЕНСЕ ДӘРЕС «Беҙ байрам көтәбеҙ»

МАҠСАТ: дәрестәрҙә өйрәнгәнде нығытыу. Блокта өйрәнгәнде дөйөмләштереү.

ЭШ: төркөм бүлмәһен биҙәү.

ҠУЛЛАНМА: балалар эше, елем, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: блок буйынса балалар эштәре.

ӘҘӘБИӘТ: Яңы йыл тураһында шиғырҙар.

МУЗЫКА: Яңы йыл йырҙары.

ЙӨКМӘТКЕҺЕ: Көн һайын беҙ матур, таҙа кейемдә йөрөйбөҙ, ә байрамда байрам күлдәге кейәбеҙ. Байрам көндә өҫтәлгә лә әллә күпме татлы ризыҡ бешерәбеҙ. Шаярабыҙ, бейейбеҙ, ҡыуанабыҙ, сөнки бөгөн

байрам. Тәрбиәсе байрам көндәренең көндәлек тормошонан айрылып тороуын аңлата.

Тәрбиәсе балалар менән бергә үткән дәрестәрҙәге эштәр менән төркөм бүлмәһен биҙәй. Байрамға кәрәк битлектәр, атрибуттар әҙерләйҙәр. Байрамға ҡүңелле, байрамса кәйеф тыуҙырыла, уларҙың күңелдәре күтәрелә, әкиәттәр һөйләшәләр, йырҙар йырлайҙар. Яңы йыл костюмдарын кейеп ҡарайҙар. Өмөттәр, хыялдар, маҡсаттар ошо байрам көнөндә серле бер тылсымға әйләеп, күңелгә май булып ята.

III БЛОК

Тема: «Һәр кемдең ҙә өйө…»

БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Мин йәшәгән йорт»

МАҠСАТ: балаларға буй һәм арҡыры һыҙыҡтарҙы төшөрөргә өйрәтеү, тура мөйөшлө форманы төшөрөү.

ЭШ: тәҙрәләр, өйҙәр, төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: гуашь, бумала, ҡағыҙ.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ауыл һәм ҡала архитектураһы төшөрөлгән рәсемдәр, слайдттар.

ӘҘӘБИӘТ: Ф.Мөхәмәтйәнов «Ут тоҡанғас»

МУЗЫКА: Р.Сәлмәнов һүҙҙәре һәм музыкаһы «Беҙҙең йортобоҙ». Еңел, күңелле көйҙәр.

ЙӨКМӘТКЕҺЕ:

Беҙ йәшәйбеҙ бейек йортта,
Ике урам сатында.
Йортобоҙ көлә лә көлә,
Ҡояш күктә сағында
Кисен йоҡоһо килгәндәй,
Бойоғоп ҡала үҙе.
Тик йоҡоһон бик тиҙ аса,
Ут тоҡанғас йөҙ күҙе.

Йәнлектәр ҡайҙа йәшәй? Ҡоштар, әкиәт геройҙары ҡайҙа йәшәй?

Тәрбиәсе балаларҙың ҡайҙа йәшәүҙәре, ғаилә ағзалары тураһында әңгәмә үткәрә. Тәрбиәсе диалог ярҙамында балаларға үҙ фекерҙәрен әйтеп бирергә ярҙам итә. Өйҙәренең төрлө булыуына иғтибар итә (ҙур тәҙрәләре, ишектәре,стеналары,ҡыйығы һ.б.).

Тәрбиәсе тура мөйөшлө формаларҙы төшөрөү ысулдарын күрһәтә; өйҙәр төшөрөлгән слайдтар, рәсемдәр ҡарарға мөмкин.

- Ниндәй өйҙә йәшәргә теләр инең?
- Үҙеңдең йортоңдо рәсемгә төшөр.

Дәрес аҙағында бөтә эштәр ҙә ҡарала, тәрбиәсе балаларҙың йәшәгән урындары тураһында һораша.

ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Шаян бесәй балалары»

МАҠСАТ: тулы ҡағыҙ битен ҡулланып, бер йөкмәткегә берләштерелгән композиция өҫтөндә эшләү.

ЭШ: үткән дәрестәге эштәргә рәсем өҫтәйҙәр йәки йәбештерәләр.

ҠУЛЛАНМА: төҫлө ҡағыҙҙар, елем, фломастер, үткән дәрестәге эштәр, ҡул аҫтындағы әйберҙәр.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: бесәй балалары төшөрөлгән бағышһүрәттәр, слайдтар.

ӘҘӘБИӘТ: Р.Абуталипова «Бесәй», Р.Байымов «Бесәй менән сысҡан».

МУЗЫКА: Ә. Зиннурованың еңел көйҙәре Ҡ.Даян һүҙҙәре, Р.Сөләймәнов музыкаһы «Бесәй әле кескәй шул».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балаларға бесәй балаһының йоморо икмәк менән осрашыуы тураһында һөйләй. Бесәй йомғаҡ менән уйнарға була һәм уны һуҡмаҡ буйлап тәгәрәтә башлай. Уң тәпәйе менән дә, һул тәпәйе менән дә тәгәрәтә, фокустар эшләй, йомғаҡ бесәйҙән йәшенә. Тик бушҡа ғына бәләкәйләнә барып, йомғаҡ бөтөнләйгә һүрелде, оҙон-оҙон еп барлыҡҡа килде.

Тәрбиәсе балаларға «үҙ бесәйҙәренә» уйынсыҡтар, атрибуттар, биҙәнеү элементтары һайларға тәҡдим итә. (Епкә бәйләнгән, йомарланған ҡағыҙ, таҫма, туп, йөн йомғаҡ – бесәй балалары уйнарға яратҡан әйберҙәр).

Тәрбиәсе үткән дәрестәге эштәрҙе ошо әйберҙәр менән тулыландырырға тәҡдим итә. Балалар уйнар өсөн кәрәкле әйберҙәрҙе фломастер менән төшөрәләр йәки «үҙ бесәйҙәренә» ҡул аҫтында булған төҫлө таҫмалар, ептәр, ҡорамыштар йәбештерәләр.

Дәрес аҙағында бөтә эштәр ҙә ҡарала, балалар үҙ эштәрендә ҡарап һоҡланалар, бесәй балаларына исем ҡушалар.

БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Әкиәт геройҙары»

МАҠСАТ: төҫтәрҙең рәсем төшөрөүҙә баҙыҡ ролен аңлата белеү, таптарҙа хайуандар төшөрөү. Төҫ һәм һыҙыҡтар ярҙамында асыҡ итеп йөҙ булдырыу.

ЭШ: әкиәттә ҡатнашыусыларҙың рәсемен төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, бумала, гуашь, һыу.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: әкиәттәрҙең бағышһүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: башҡорт халыҡ әкиәттәре.

МУЗЫКА: уйынсыҡ музыка ҡоралдарынан импровизация (бубен, шалтырауыҡ, маракас, ҡыңғырау һ.б.).

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балаларға таныш һамаҡтар, әкиәттәр, уларҙың ҡатнашыусыларын иҫкә төшөрә. Йомро икмәк ниндәй? (шатлыҡлы, ҡайғыһыҙ, алсаҡ). Төлкө ниндәй? (шатлыҡлы, ҡайғыһыҙ, алсаҡ). Төлкө ниндәй? (хәйләкәр, ҡылансыҡ һ.б.)

Әкиәт геройҙарын һанағанда, уларҙың ҡайһыһы яҡшы, ҡайһыһы уҫал икәнен әйтеп китеү мотлаҡ. Төрлө тауыштар ярҙамында геройҙың характерын, уның үҙенсәлекле яҡтарын күрһәтеү (йомро икмәк тәгәрәй – таяҡ менән металлофон буйлап шыуыу; ҡуян һикерә – ҡыңғырауҙың айырым тауыштары; ҡоштар суҡый – маракас тауышы).

Балалар йәнлек-ҡоштарҙың ҡыланышы тураһында һөйләйҙәр, ҡылығын баһалайҙар – яман, яҡшы.

Тәрбиәсе балаларға яҡты, таҙа, асыҡ төҫтәр менән ыңғай образдар төшөрөргә тәҡдим итә. Балалар үҙҙәренең теләге буйынса әкиәттә ҡатнашыусыларҙың рәсемен төшөрәләр. Дәрес аҙағында ниндәй әкиәт геройы төшөрөүе тураһында һөйләйҙәр.

АЛТЫНСЫ ДӘРЕС «Йәнле тамсылар»

МАҠСАТ: балаларҙың үҙ хыялдарын, фантазияларын рәсем Аша күрһәтеү. Һыҙыҡтарҙы яман, яҡшы образдарҙы булдырыуҙа тотҡан урыны тураһында аңлатыу.

ЭШ: «Йәнле тамсылар» төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: бумала, ҡағыҙ, фломастер, ҡәләмдәр, аҡбур, гуашь.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: тәрбиәсенең рәсеме.

ӘҘӘБИӘТ: Р.Ситдиҡова «Бапаҡ».
МУЗЫКА: Р.Шуман музыкаһы «Ҡыш бабай».
ЙӨКМӘТКЕһЕ:

«Бапаҡ һүрәтен бөгөн яһаным,
Күҙҙәре – өсәү, дүртәү танауы.
Бишәү ҡулдары, алтау – аяғы.
Йәшелле-күкле йөҙө, яңағы.
Ете ҡолаҡлы икән был «кеше».
Тик мин уларын торманым эшләп, -
Яңғыҙым саҡта, йә алыр тешләп».

Тәрбиәсе шиғырҙы уҡый (һөйләй), шул уҡ ваҡытта уның йөкмәткеһен рәсемгә төшөрә, ә «бапаҡты» түңәрәк һыҙыҡтар менән эшләй. Балалар тәрбиәсе тауышының баҫымы, интонацияһы ярҙамында «бапаҡтың» образын хәрәкәттәрен, ҡиәфәтен билдәләйҙәр. «Нимә төшөрөлгән?», «ниндәй?», «Эре тешле, ҙур ауыҙлы, күп аяҡлы, шәп йүгерә, күҙҙәре ҡурҡыныс, урлаша, ҡулдары күп».

Дәрес барышында тәрбиәсе уҫал образды график юл менән эшләүҙе асыҡлай. «Тәүҙә әйләнә һыҙыҡ төшөрәбез, күҙҙәр – нөктәләр, уларҙы түңәрәк менән уратабыҙ, аяҡ-ҡулдары – ҡыҫҡа һыҙыҡтар, сәсе боларған – штрихланған». Төҫлө балалар үҙ теләктәре менән һайлай.

ЕТЕНСЕ ДӘРЕС «Борон-борон заманда әкиәт урманында йәшәгәндәр, ти»

МАҠСАТ: рәсемдәр буйынса ижади фараздар әүәләү. Таяҡтар ярҙамында күҙ, ауыҙ эшләү, ҡул аҫтындағыҡулланмалар ярҙамында «яҡшы», «яуыз» образдарын булдырыу.

ЭШ: әкиәт персонаждарын әүәләү.

ҠУЛЛАНМА: пластилин, балсыҡ, тәбиғәт, ҡул аҫты һәм ташланма материалдар, таҡталар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: үткән дәрестәге һүрәттәр.

ӘҘӘБИӘТ: яҡшылыҡ, яуызлыҡ тураһында әкиәттәр «Ҡуян менән арыҫлан».

МУЗЫКА: С.Прокофьев «Бүре темаһы», «Ҡошсоҡ темаһы». Р.Ураҡсина һүҙҙәре һәм Ә. Зиннурова музыкаһы «Бүреләр» һәм «Ҡуяндар».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: «Әрһеҙ ҡунаҡ»

Ҡуянбикә Бүребайҙы
Саҡырған, ти, ҡунаҡҡа.
Һәр төрлө ашын ҡуйған,
Шәкәрле сәйен ҡойған.
- Ҡунаҡтамын, - тимәгән,
Бүре оят белмәгән.
Һыпырған, ти бар нәмәне,
Гүйә аш-һыу күрмәгән,!
Һыйы бөткән, һыу бөткән,

Ҡуян ҡалған ҡурҡыуға.
Бындай әрһеҙ ҡунаҡтан
Нисек һуң ҡотолорға?

Тәрбиәсе балалар менән берлектә үткән дәрестәге һүрәттәрҙән яман, яҡшы әкиәт образдарын дөйөмләштерәләр. Ул шифыр, музыка ярҙамында балаларҙа күләмле ижади образ тыуҙырыуға ярҙам итә.

Тәрбиәсе балаларға түңәрәк формаһын әүәләп күрһәтә. Ҡул аҫты, тәбиғәт материалдарын өҫтәп, балалар үҙҙәренең әүәләү эшен тамамлай. Ҡырҡылған йәшел ҡағыҙға – «аҡлан»ға «яҡшы» образлы, «Ҡара урман»ға – «яуыз» образлы эштәрҙе урынлаштыралар.

Дәрес аҙағында тәрбиәсе балаларға «яҡшылыҡтың» һәр ваҡыт «яуызлыҡты» еңеүе тураһында тағы бер тапҡыр әйтеп үтә. Балалар менән бергә шул турала тағы ла миҫалдар килтерергә мөмкин.

ҺИГЕҘЕНСЕ ДӘРЕС «Әкиәт йорто»

МАҠСАТ: балаларға таныш, әҙер формаларҙан ҡыйын булмаған предметтар төҙөү. Аппликация образының характерын төҫ һәм форма ярҙамында таныштырыу.

ЭШ: ҡағыҙ өйҙәргә аппликация эшләү.

ҠУЛЛАНМА: геометрик формалар, төҫлө ерлек, елеем, ҡағыҙ, салфетка.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: әкиәт өйҙәре төшөрелгән һүрәттәр.

ӘҘӘБИӘТ: «Тирмәкәй» әкиәте.

МУЗЫКА: музыкаль уйын «Кем үҙ өйөн тиҙерәк таба»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балаларға бағышһүрәттәр, әкиәт өйҙәре төшөрөлгән һүрәттәр ҡарарға тәҡдим итә. Әкиәт йорттарын бик матур итеп тасуирлайҙар. Ағастан һырлап биҙәлгән, бейек ҡыйыҡлы, бай матур күтәрмәле, ҡапҡалары матур сәскәләр менән, тәҙрә ҡапҡастары – һырлап биҙәлгән өй әкиәт йорто тип атала.

Төҫлө түңәрәк һәм ҡулланма ярҙамында балалар яҡшы һәм яуыз әкиәт персонаждарына төҫтәр һайлайҙар. Геометрик фигураларҙан өй төҙөгәндә, өйҙөң төҫө менән әкиәт геройының характеристикаһы менән архитектура араһындағы бәйләнеште күрһәтергә кәрәк (яман, яҡшы). Таҙа буяуға аҡты ҡушһаң, яуызлыҡты билдәләй.

Тәрбиәсе балаларға аппликация эшләү ҡәғиҙәләрен иҫкә төшөрә. Пластилин, уйынсыҡтар, әкиәт геройҙары ярҙамында балалар үҙҙәре һайлаған әкиәт геройҙары ярҙамында балалар үҙҙәре һайлаған әкиәт йортоноң архитектураһын һәм төҫөн нигеҙләйҙәр.

ТУҒЫҘЫНСЫ ДӘРЕС «Тайыштабан, Төлкөбикә һәм Шешҡолаҡ йәшәгәндәр, ти…»

МАҠСАТ: пластилиндан (балсыҡ), ҡул аҫты, тәбиғәт материалдарынан ҡатмарлы булмаған һын эшләү.

ЭШ: төрлө формаларҙан һындар төҙөү.

ҠУЛЛАНМА: балсыҡ, пластилин, ҡул аҫты материалдары.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: йәнһүрәттәге йәнлектәр.

ӘҘӘБИӘТ: «Тирмәкәй» әкиәте. «Йәйғор» китабы, 1986.

МУЗЫКА: музыкаль уйын «Тирмә»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Дәрес барышында тәрбиәсе балаларға, әкиәт йортонда кемдәр йәшәй икән, тигән һорау бирә. Балалар үҙҙәре белгән әкиәт геройҙарын һанап сығалар. Үткән дәрестәге теманы дауам итеп, тәрбиәсе түңәрәк формалы предметтарҙы әүәләргә өйрәтә. Пластилин киҫәген өҙөп алып ҫуҡа һалып, әйләнмәле хәрәкәт менән төрлө ҙурлыҡтағы түңәрәктәр әүәләй. Бирелгән эште традицион әүәләү ысулдары менән эшләргә, йәки ҡул аҫты һәм тәбиғәт материалдары ҡулланып, һын булдырырға мөмкин. Мәҫәлән: сиңерткә – ҡәләмгә пластилин баш йәбештерелә, ә ҡанаттары –кер ҡыҫтырғыс; ҡанаты – үтә күренмәле кәнфит ҡағыҙы; терпе – түңәрәк пластилин киҫәгенә орлоҡтарҙы сәнсеп сығыу.

Эш тамамланғас, балалар үҙҙәренең персонаждарына әкиәт йорто һайлайҙар. Тәрбиәсе балалар менән бөтә эштәрҙе лә ҡарай һәм уларҙың үҙаллылығын, ижади һәләтен билдәләп үтә.

УНЫНСЫ ДӘРЕС «Әкиәттәр донъяһында»

МАҠСАТ: «Коллаж» техникаһында эшләү һәләтен нығытыу. Предметтарҙы комопзициялы урынлаштырыуҙа үҙаллылыҡты һәм ижад һәләтен үҫтереү.

ЭШ: алдағы дәрестәге эштәрҙе монтажлау.

ҠУЛЛАНМА: ватман, үткән дәрестәге эштәр, ҡайсы, елем, ҡул аҫты һәм тәбиғәт материалдары.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: балаларҙың эштәре.

ӘҘӘБИӘТ: Һамаҡтар, әкиәттәр (тәрбиәсе үҙе һайлай).

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Серле әүерелеүҙәр, фантастик ваҡиғалар, ҡыҙыҡлы ваҡиғалар булған әкиәттәр, һамаҡтарҙы тәрбиәсе балаларҙың иҫенә төшөрә. Шулай итеп, балалар донъяһында мөғжизәләр сәскә ата: сихри әүерелеүҙәр, тәрән күк океандар, үтә алмаҫлыҡ ҡара урман, ыңғай йәнлектәр, кире бөжәктәр, матур, аҡыллы кешеләр, уҫал ҡурҡыныс йәндәр.

Уҫал һәм яҡшы персонаждарҙы, үткән дәрестәге эштәрҙе тәрбиәсе Бер йөкмәткегә берлештереп, балалар менән бергә аҙағы бәхетле бөткән әкиәт уйлайҙар.

Әкиәт өйҙәрен ҡырҡып алып, балаларҙың рәсемдәрен берләштереп ҙур бер йорт эшләргә мөмкин.

Әүәләү эштәрен өҫтәргә урынлаштырырға йәки ватманға эләктергес менән нығытырға мөмкин. Тәрбиәсе эш күләмен балаларға бүлеп бирә. Монтаж эшләгәндә һәр балаланың тәҡдиме тикшерелә. Балаларҙың эшен

кискеһен проектор нуры менән яҡтыртырға мөмкин. Балаларҙың эштәре сихри, әкиәттегесә атмосфера тыуҙыра.

УН БЕРЕНСЕ ҺӘМ УН ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Аҡ һәм ҡара төҫтәр»

МАҠСАТ: баланың «яман», «яҡшы» категорияһына үҙ ҡарашын белдерергә, төҫ ярҙамында һындың холҡон күрһәтә белергә, төҫ ярҙамында һындың холҡон күрһәтә белергә өйрәтеү.

ЭШ: контраст төҫтәр менән фантастик һындарҙы төшөрөү һәм уларға аппликациялы өҫтәлмәләр.

ҠУЛЛАНМА: аҡ, ҡара ҡағыҙ, биттәрҙең шаблоны, гуашь, бумала, төрлө төҫтәге геометрик фигуралар, ҡағыҙ биттәре, елем, салфеткалар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: төҫтәр тураһында ҡулланма (пособие).

ӘҘӘБИӘТ: Уйын «Көн, төн»

МУЗЫКА: П.Чайковский «Балалар альбомы»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балалар менән уйын уйнай, һуңынан йәнлектәрҙең, әкиәт персонаждарының көндөҙ һәм төндәге ҡылыҡтары тураһында төшөнсә бирә. Балалар үҙҙәренең һиҙемләүҙәрен хәрәкәт, тауыш эффекттары менән күрһәтәләр. Тәрбиәсе аҡ ҡағыҙ битен – көн, ә ҡара ҡағыҙ битен – төн тип билдәләй. Төҫлө ҡағыҙҙарҙан төшөрөлгән йөҙҙө аҡ, ҡара ҡағыҙ битенә һалалар һәм шыуҙыралар, шул ваҡытта йөҙҙөң төрлөсә үҙгәреүен күрергә мөмкин: күңелле, шатлыҡлы, ҡайғылы, тыныс, рәхимле һ.б. йөҙҙәҡүҙ танау, ауыҙҙы алмаштырып, балалар фантастик образ төҙөйҙәр һәм рәсем төшөрәләр. Практик эш ваҡытында тәрбиәсе төҫ һәм образдың характеристикаһы араһындағы бәйләнеште «Палитра» төҫлө таблица ярҙамында билдәләй, аппликация эшләү ҡағиҙәләрен иҫкә төшөрә.

Тәрбиәсе икенсе дәрестә төрлө төҫлө геометрик формалағы элементтарын һайлап, төшөрөлгән һүрәткә өҫтәргә тәҡдим итә. (Түңәрәкләнгән сағыу – көн, осло, күпмөйөшлө, ҡара – төн). Контраст билдәләр һәм характеристика буйынса ҡара – төн). Контраст билдәләр һәм характеристика буйынса тамамланған эштәрҙе ҡарайҙар, тәрбиәсе төшөрөлгән һүрәткә балаларҙың үҙ ҡарашын, мөнәсәбәтен әйтергә тәҡдим итә. (Яҡшы яман, һәйбәт-насар, матур-ҡурҡыныс). Ниндәй? Нимә өсөн? Нимә эшләй? Һорауҙар диалогты активлаштырырға ярҙам итә.

УН ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Әсәкәйем – күҙ нурым»

МАҠСАТ: портрет элементтарын график төшөрөү. Рәсемде ҡағыҙ битенә дөрөҫ урынлаштырыу.

ЭШ: әсә портретын төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: төҫлө аҡбур, ҡағыҙ, ҡәләмдәр.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: әсәйҙәрҙең фотолары.

ӘҘӘБИӘТ: А.Йәғәфәрова «Гөлөм».

МУЗЫКА: Н.Дәүләтҡолова һүҙҙәре, Р.Ғөбәйҙуллина музыкаһы «Әсәйем, әсәкәйем»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе әсәйҙәр тураһындағы бер нисә йырҙы тыңлата. Һуңынан балалар үҙҙәренең әсәйҙәре тураһында һөйләйҙәр.

«Әсәйем сәскә ярата, мин беләм.
Тамсы гөлдәр үҫтерәм мин, һыу һибәм.
8 март байрамында
Әсәйемә бүләк иттем гөлөмдө
Шатлыҡ балҡый әсәйемдең йөҙөндә,
Зур булып үҫ гөлкәйем үҙең дә».

Балалар үҙҙәренең усы ярҙамында яҡынса биттең ҙурлығын билдәләйҙәр. Төрлө төҫ, һыҙыҡтар, штрих ярҙамында үҙ теләге буйынса рәсем төшөрәләр. Дәрес аҙағында тәрбиәсе балаларға кемдең әсәһе төшөрөлгәнен белергә тәҡдим итә, әсәйҙәрҙең фотолары балаларға ярҙам булып, рәсемдең эргәһендә ята.

УН ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Донъяның иң аҫыл сәскәләре – әсәйемә бүләккә»

МАҠСАТ: ҡағыҙ пластикаһы алымдары менән һынды төҫтәр, композициялар ярҙамында күрһәтеү. Йомарланған ҡағыҙҙан һәмептәрҙән композиция төҙөү.

ЭШ: сәскәләрҙән гөлләмә төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ бумала, гуашь,ептәр, елем, ҡатырға, төҫлө ҡағыҙҙар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: сәскәләр, бөрөләнгән ботаҡтар.

ӘҘӘБИӘТ: Ф.Рәхимғолова «Беҙҙең әсәй», А.Йәғәфәрова «Гөлөм».

МУЗЫКА: Р.Ураҡсина һүҙҙәре һәм Ә.Зиннурова музыкаһы «Әсәйҙәр байрамы».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балаларға А.Йәғәфәрованың «Гөлөм» шиғырын уҡый һәм һорауҙар бирә:

- Тиҙҙән ниндәй байрам була?
- Әсәйҙәргә ниндәй бүләк әҙерләйек?

Тәрбиәсе балаларға нисек итеп бүләк әҙерләргә аңлата. Ҡағыҙ битенә төрлө асыҡ төҫтәге гуашь яғып гөлләмәләр төшөрөп, йәки йомарланған ҡағыҙҙан таптар эшләп – (был сәскә), сәскәнең һабағын – йәшел төҫтәгеептәр, япраҡтарын – ҡағыҙҙы өҙөп алыу техникаһы менән йәбештерәбеҙ

Дәрес аҙағында балалар үҙ эштәрен ҡағыҙ битенә урынлаштыралар. Һуңынан әсәйҙәр тураһында йырҙар йырлана, шиғырҙар уҡыла.

IV БЛОК

Тема «Әйберҙәр һәм төҫтәр»

БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Матур-матур һүрәттәр»

МАҠСАТ: ирекле һүрәт төшөрөүҙә гуашь буяуҙары палитраһының мөмкинлектәрен ҡулланыу. Композиция тураһында башланғыс төшөнсәләр биреү.

ЭШ: балаларҙың теләге буйынса һүрәт төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, ҡәләмдәр, фломастерҙар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: өлкәнерәк балаларҙың һүрәттәре.
ӘҘӘБИӘТ: М.Сиражи «Һүрәт»
МУЗЫКА: С.Сәлимов «Туплы Яҡуп».
ЙӨКМӘТКЕһЕ: Әңгәмә: - Һин һүрәт төшөрә беләһеңме?
- Нимәләр һүрәтләр инең?
- Һүрәтте нимә менән төшөрөр инең?
- Буяуҙарҙың ниндәй төҫтәрен ҡулланыр инең?
- Ә ниндәй ҡағыҙ кәрәк булыр һиңә?
Шиғыр уҡыу:

Морат яҙа белмәһә лә
Һыҙғылай әллә ниҙер.
Мин сәскәләр төшөрәм, - ти
Яһайым, - ти – ҙур өйҙәр.
Бөгөн әйтә ул, шатланып:
- Бына юлы мин бик оҡшатып
Төшөрҙөм һүрәтемде.

Тәрбиәсе шиғыр ярҙамында балаларға тема һайлап алырға ярҙам итә.

Балалар үҙаллы эшләйҙәр.

Дәрес аҙағында тәрбиәсе балалар менән бергә һүрәттәрҙе ҡарай, уларҙың художестволы – мәғәнәүи өҫтөнлөгөн тикшерәләр. Һәр эштең исемен яҙып, һүрәттәрҙән ата-әсәләр өсөн күргәҙмә ойошторалар.

ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Халҡыбыҙ уйынсыҡтары»

МАҠСАТ: башҡорт халыҡ уйынсығы – йөндән әүәләп яһалған (кейеҙ) туп менән таныштырыу. Төрлө төҫтәге буй киҫәктәрҙең, нөктәләрҙең бер-береһенә бик килешле тура килеүенә иғтибар бирелү. Уларҙы төрлө билдәләр менән тамғалау.

ЭШ: уйынсыҡтарҙың (туптарҙың) өлгөһөн (ҡалыбын) биҙәкләү.

ҠУЛЛАНМА: туптың ҡағыҙҙан эшләнгән өлгөһө, гуашь, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: йөн (кейеҙ) туп.

ӘҘӘБИӘТ: Р.Шакүр «Туптарым».

МУЗЫКА: башҡорт халыҡ көйҙәре.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе йөндән эшләнгән туптарҙан күргәҙмә ойоштора. Балалар туптарҙы ҡарайҙар, һоҡланыу, ҡыуаныс тойғолары белдерәләр. Тотоп уйнатып ҡарайҙар.

- Туптар нимәнән эшләнгән? Тәрбиәсе туптың йөндән, башлыса һыйыр йөнөнән йомарлап эшләнеүе тураһында аңлата. Ниндәй төҫтә? Улар нисек биҙәлгән? Биҙәктәр ниндәй төҫтәр менән һалынған?

Туптарҙың ғәҙәти түгеллеген, матурлығын ниндәйерәк һүҙҙәр менән билдәләп була? (йомшаҡ, йылы, ҡытыршы, боронғо уйынсыҡ һ.б.).

Тәрбиәсе балаларҙың яуаптарын йомғаҡлай, төҫтәрҙең дә, биҙәктәрҙең дә төрлө булыуы тураһында аңлата.

Шиғыр уҡый. Шиғыр балаларҙа туптарҙы биҙәү теләге уята.

Балалар үҙ теләктәре буйынса туптың ҡағыҙған эшләнгән ҡалбын төрлө төҫтәге буй һыҙыҡтар, түңәрәктәр, нөктәләр, таптар менән биҙәйҙәр. Тәрбиәсе эш барышында һыҙыҡтарҙың йүнәлеше тураһында иҫкәртә.

Тәрбиәсе балаларҙың эштәренә һығымта яһай, биҙәктәрҙең билдәләрен аңлата (тулҡынлы һыҙыҡ – һыу, түңәрәк – ҡояш, тура һыҙыҡ – һыу, түңәрәк – ҡояш, тура һыҙыҡ – ер һ.б.).

ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Илгә сығып киткәнемдә бергә ҡалды ете ҡыҙ»

МАҠСАТ: башҡорт матрешкалары менән таныштырыу. Ҡурсаҡтарҙың күлдәктәренә биҙәк һалырға, йөҙҙәрен һүрәтләргә өйрәтеү.

ЭШ: ҡурсаҡтың ҡалыбын (шаблонын) биҙәү.

ҠУЛЛАНМА: ҡалыптар, гуашь, бумала, һыу, салфеткалар.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: башҡорт халыҡ легендаһы «Ете ҡыҙ» буйынса эшләнгән ете төрлө ҡурсаҡ йәки башҡорт матрешкалары.

ӘҘӘБИӘТ: башҡорт халыҡ ижады (2 том). Риүәйәттәр, легендалар.

МУЗЫКА: башҡорт халыҡ йыры «Ете ҡыҙ».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Борон-борон заманда йәшәгәндә ти, ете ҡыҙ. Улар бик һылыу, татыу, дуҫ булғандар, гел бергә йөрөгәндәр. Ә кейемдәре күҙҙең яуын алырлыҡ сағыу биҙәкле, һоҡландырғыс булған. Был - башҡорт халыҡ кейеме. Башҡорт халыҡ кейемдәрен һанап китегеҙ. (Таҫмалы күлдәк, камзул, ҡашмау, сәсүрмес һ.б.). Ҡашмауҙы бик яратҡандар ҡыҙҙар. Ҡашмау төрлө тәңкәләр, менән биҙәлә. Күлдәктәр матур итеп таҫмалап, балитәкләп, япмалы тегелә (тәрбиәсе күлдәк өлгөләрен күрһәтеп китә). Таҫтамал төрлө төҫтә булырға тейеш.

Тәрбиәсе балаларға ҡурсаҡтар – матриешкалар менән уйнарға тәҡдим итә. Балалар уларҙы теҙеп, түңәрәккә ҡуйып, бейетеп уйната алалар. Ҡурсаҡтың йөҙҙәрендә иғтибар итәләр, кейемдәрен ҡарайҙар.

Тәрбиәсе биҙәүҙең бер нисә вариантын күрһәтә. Балалар ҡурсаҡтарҙың ҡағыҙған эшләнгән ҡалыптарын төрлө төҫтәге һыҙыҡтар, таптар менән буяйҙар. Ҡурсаҡтарҙың йөҙөн һүрәтләйҙәр (уйсан, моңһоу, шатлыҡлы һ.б.).

Әҙер эштәр менән төрлө уйындар ойоштороргә мөмкин.

ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Матур күлдәк кейгән ҡыҙҙар бейергә төшә хәҙер»

МАҠСАТ: үткән дәрестә эшләнелгән эштәрҙән композиция төҙөү, ҡурсаҡ ҡалыптарын түңәрәккә урынлаштырыу.

ЭШ: балаларҙың эштәрен йыйыу.

ҠУЛЛАНМА: төҫләндерелгән ватман, елеем, бумала.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ҡурсаҡтар һәм уларҙың ҡағыҙған эшләнгән, матур итеп биҙәлгән ҡалыптары.

ӘҘӘБИӘТ: М.Бикбова «Ҡурсағым». Йәйғор.

МУЗЫКА: халыҡ йыры «Беләҙегем-йөҙөгөм».

ЙӨКМӘТКЕhЕ: Тәрбиәсе ҡурсаҡтар менән уйындар ойоштора (һикертеү, бейетеү, түңәрәккә ҡуйып уйнау, һамаҡтар, һөйгөстәр әйтеү һ.б.).

Эй, ҡурсағым, ҡурсағым
Кил бергәләп уйнайыҡ.
Битеңде ҡулдарыңды
Таҙа итеп йыуайыҡ.
Күлдәгеңде кейҙереп
Сәстәреңде үрәйем.
Һине һәр саҡ һөйкөмлө,
Матур итеп күрәйем.

Балалар ватманда коллектив композиция төҙөйҙәр. Һәр бер бала үҙе биҙәгән ҡалыбын йәбештерә. Әҙер композицияны төркөм бүлмәһен биҙәү өсөн ҡулланалар.

БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡоштар килә теҙелеп»

МАҠСАТ: яҙ миҙгеленә бәйле башҡорт халҡының «Ҡарға бутҡаһы» йолаһы менән таныштырыу. Төрлө формалы ике киҫәк балсыҡтан ҡыҫыу һәм һылау ысулдары менән ҡош фигураһын әүәләү.

ЭШ: ҡош фигураһын әүәләү.

ҠУЛЛАНМА: балсыҡ, әүәләү өсөн таҡталар, еүеш сепрәктәр (салфеткалар).

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: уйынсыҡтар.

МУЗЫКА: Р.Сәлмәнов музыкаһы «Ҡоштар килә». М.Сәлимов музыкаһы «Яҙ килде».

ЙӨКМӘТКЕhЕ: Яҙ еткәс, ер ҡояштың йылы нурҙарына ҡойона, тау битләүҙәре ҡарҙан әрселгәс, ер ҡояштың йылы нурҙарына ҡойона, тау битләүҙәре ҡарҙан әрселгәс, «йылы» яҡтан ҡоштар ҡайта башлай. Ошо яҙғы матур көндәрҙең береһендә инәйҙәр, ҡатын-ҡыҙҙар матур итеп байрамса кейенеп тау битләүҙәренә, йылға буйҙарына сығалар. Тәмле-тәмле ашамлыҡтар, самауыр, көршәктәрен, ҡаҙандарын да онотмайҙар. Тәбиғәт ҡосағында иркенләп ял итәләр, бутҡа бешерәләр. Бутҡа ашап, сәй эсеп, бейеп-йырлап күңел асалар. Ҡоштар туйһын, игендәр уңһын тип, теләктәр теләйҙәр. Ҡалған бутҡаны ағастарға, ергә һалып сығалар.

Тәрбиәсе балаларға уйынсыҡтарҙы ҡарарға, формаларын асыҡларға тәҡдим итә. Һуңынан балсыҡтан ҡош фигураһын әүәләү алымдарын ҡүрһәтә (тартыу, ҡыҫыу, һылау, тигеҙләү ысулдары менән).

Балалар ҡош фигураларын әүәләйҙәр. Әҙер эштәрҙе уйындарҙа ҡулланырға була.

АЛТЫНСЫ ДӘРЕС «Матур биҙәкле балаҫ»

МАҠСАТ: башҡорт халыҡ биҙәүе – сәнғәт менән таныштырыу. Бумаланың бөтә өбөрөһө менән һыҙыҡтар төшөрөү күнекмәләрен нығытыу.

ЭШ: «Балаҫка» биҙәк төшөрөү.

ҠУЛЛАНМА: ҡара төҫлө ҡағыҙ, бумала, гуашь (ҡыҙыл, һары)

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: балаҫ өлгөләре, һүрәттәр, иллюстрациялар.

МУЗЫКА: башҡорт халыҡ көйҙәре.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Башҡорт халҡы йорт-хужалыҡ әйберҙәрен төрлө биҙәктәр менән биҙәргә яратҡан. Шулай балаҫ-келәмдәрҙе лә бик зауыҡлы, сағыу төҫтәр менән биҙәгәндәр. Балаҫ сағыу, байрамса ҡупшы булырға тейеш. Балаҫтың ерлеге ҡара йәки һары төҫтә була. Иң ябай балаҫтар – буйлы түр балаҫтары.

Тәрбиәсе балаҫ өлгөләрен күрһәтә. Балалар менән бергә биҙәктәрҙең асыҡлығына иғтибар итәләр, төҫтәрҙе билдәләйҙәр.

Тәрбиәсе балаларға балаҫ биҙәү алымдарын аңлата (бумаланың бөтә өбөрөһө менән буй йәки арҡыры һыҙыҡтар эшләү).

Балалар үҙаллы эшләйҙәр. Тәрбиәсе индивидуаль рәүештә ярҙам күрһәтә ала.

Эшләнгән эштәрҙе сюжетлы-ролле уйындарҙа ҡулланырға мөмкин.

ЕТЕНСЕ ДӘРЕС «Ҡояш көлә»

МАҠСАТ: аңлайышлы образ булдырыу. Түңәрәк менән тура һыҙыҡтарҙыңбер-береһенә килешле тура килеүен һүрәтләү.

ЭШ: ҡояш һүрәтен эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, бумала, гуашь.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ҡояш һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: ҡояш тураһында әйтемдәр, мәҡәлдәр (Башҡорт халыҡ ижады, 1 том). Һамаҡтар (Р. Ураҡсина «Балалар фольклоры»). Р.Зәғиҙуллин «Ҡояшбикә».

МУЗЫКА: Р.Валиева һүҙҙәре, М.Шәмсетдиновмузыкаһы «Ҡояшлы йыр».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Рәссамдар ҡояшты төрлөсә һүрәтләйҙәр. Художестволы образдар, төрлө һамаҡтар, юрамыштар, әйтемдәр ҡояш образын күҙ алдына килтерергә ярҙам итә. Мәҫәлән:

Ҡояш апай, сыҡ, сыҡ,
Һалҡын апай, кит, кит.
Ҡояш сыҡ,
Аяҙ, ас, болот ҡас
Беҙ уйнайбыҙ, йылытҡас.

Ҡояш болотҡа байыһа, иртәгә көн насар булла.

Ҡояшты һары төҫтәге түңәрәк һәм унан таралып киткән нурҙар ярҙамында, тап менән дә һүрәтләргә була.

Ҡояшты характеры буйынса билдәләргә мөмкин (яғымлы, эҫе, ҡыҙыу…) Нимә эшләй? (йылмая, йонсоулана, йылыта, яғымлы йылыта, ҡыҙҙыра).

Тәрбиәсе ҡояшты төрлөсә һүрәтләргә тәҡдим итә. Балалар үҙҙәре эшләгән ҡояш образына матур һүҙҙәр эҙләйҙәр.

ҺИГЕҘЕНСЕ ДӘРЕС «Эх, күңелле яҙ килә, Ҡояш нурҙарын һибә!»

МАҠСАТ: ритмик рәүештә төрлө төҫтәге ҡыя һыҙыҡтар, штрихтар эшләргә өйрәтеү. Ҡағыҙ битен тулыһынса үҙләштереү.

ЭШ: ҡыя һыҙыҡтар эшләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, һыу.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: көҙгө, йәйпәк фигуралар.

ӘҘӘБИӘТ: Р.Заһиҙуллин «Ҡояш көлә», М.Дилмөхәмәтов «Мине ҡояш уята»

МУЗЫКА: Р.Сәлмәнов «Яҙ килә».

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе балаларҙың иғтибарын ҡояш нурҙарына, унан төшкән күләгәләргә йәлеп итә. Тәрбиәсе ҡояш нуры тураһында әкиәт һөйләй. Әкиәт барышында фланелеграфта йәйпәк фигуралар һәм көҙгө ярҙамында ваҡиғаны аңлатып бара. Түбәндә әкиәт өлгөһө күрһәтелә. «Йәшәгән, ти Бер Ҡояш нуры. Ул бигерәк тә бүлмәләргә тәҙрә аша ҡарарға яратҡан. Бөтә нәмәне яҡтыртыр булған. Ҡояш нуры уйынсыҡтарҙа ла сағылған. Бер ваҡыт Ҡояш нуры яңылыш ҡына йоҡлап ятҡан Күләгә апайҙы уятҡан. Күләгә апай бик асыуланған: Ҡояш нурын бүлмәнән ҡыуып сығарған. Бүлмәлә ҡараңғы һәм күңелһеҙбулып ҡалған. Уйынсыҡтар Ҡояш нурын эҙләп тышҡа сыҡһалар, ни күҙҙәре менән күрһендәр, төрлө төҫтәге ҡояш нурҙарын күреп ғәжәпләнеп ҡалғандар. Ҡояш нурын эҙләп тышҡа сыҡһалар, ни күҙҙәре менән күрһендәр, төрлө төҫтәге ҡояш нурҙарын күреп ғәжәпләнеп ҡалғандар. Ҡояш нурҙары уйынсыҡтарҙы ла уйнарға саҡырғандар. Әй, күңелле булған уларға».

Балалар ҡояш нурҙарын һүрәтләйҙәр. Эштәрҙән төркөм бүлмәһендә йәки музыка залында күргәҙмә ойоштороро мөмкин.

ТУҒЫҘЫНСЫ ДӘРЕС «Ялтырауыҡ»

МАҠСАТ: ҡағыҙ битенә ритмик рәүештә таптар эшләү. Ҡағыҙ битен тулыһынса үҙләштерергә өйрәтеү. Монотипия техникаһына өйрәтеү.

ЭШ: гуашь менән көҙгө өҫтөнә эшләнгән тапты ҡағыҙ битенә күсереү.

ҠУЛЛАНМА: үткән дәрестә эшләнелгән һүрәттәр, бәләкәй көҙгөләр, гуашь, бумала, һыу.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: көҙгөгә төшкән ҡояш ятҡыһы.

ӘҘӘБИӘТ: М.Ғәли «Ҡояш ниңә ҡарай?», «Ҡыңғырауыҡлы аттар»

МУЗЫКА: зыңлау эффекты булдырыу.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе көҙгө ярҙамында ялтырауыҡтар барлыҡҡа килтерә. Ялтырауыҡты йүгереп, һикереп, стенаға туҡтатып, балалар йөҙөндә сағылдырып күрһәтә. Балалар ялтырауыҡты тоторға тырышалар.

Тәрбиәсе ялтырауыҡты тотоу ысулын күрһәтә. Ҡөҙгөнө һары төҫкә буяп ҡағыҙға күсерә. Балалар дәртләнеп ошо уҡ эште башҡалар. Ялтырауыҡтар менән төрлө уйындар ойошторалар.

УНЫНСЫ ДӘРЕС «Ҡояшбикә ағастарға йылмая»

МАҠСАТ: тәбиғәттәге үҙгәрештәр менән таныштырыу. Яҙғы ағасты һүрәтләү. Ике төҫтәге һыҙыҡтарҙы берләштереү (тоташтырыу) ысулдарына өйрәтеү.

ЭШ: ағастарҙы ике төҫтәге гуашь менән һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, һыу.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: ҡояш макеты, яҙғы пейзаждар, ҡояш сағылдырған ағас һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: М.Бикбова «Яҙ килде». Яҙ тураһында мәҡәлдәр, һынамыштар, юрамыштар.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе яҡтылыҡ һәм күләгә менән таныштырыуҙы дауам итә. Тышта балаларҙың иғтибарын ҡояш нуры сағылған ағастарға, уларҙың ҡояшлы һәм күләгәле ваҡыттағы үҙгәрештәренә йәлеп итә.

Дәрестә ике төҫтәге һыҙыҡтарҙы берләштереү ысулдарын күрһәтә. Тәүҙә ағасты Бер төҫ менән һүрәтләй (һоро, йәшел, ҡара), һуңынан ағас буйлап һары төҫтәге һыҙыҡтар үткәрә. Балалар тәрбиәсе күрһәткән эште башҡаралар. Балаларҙың эштәренән стенд ойошторола.

УН БЕРЕНСЕ ДӘРЕС «Яңы күлдәк кейә ағастар»

МАҠСАТ: ағастарға хас булған үҙенсәлектәрҙе һүрәтләргә өйрәтеү (үлсәм, форма, япраҡтарҙың төҫө).

ЭШ: япраҡтарҙан аппликация эшләү.

ҠУЛЛАНМА: үткән дәрестәрҙең эштәре, төҫлө ҡағыҙҙан ҡырҡылған япраҡтар, елем, салфетка.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: иртә яҙҙың пейзажы, ағастарҙың һүрәттәре.

ӘҘӘБИӘТ: М.Ғәли «Яҙ башланды».

МУЗЫКА: М.Сәлимов музыкаһы «Яҙ килде» П.Чайковский «Умырзая» («Йыл миҙгелдәре»).

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Балалар, тәрбиәсе япраҡ ярған ағастарҙы күҙәтәләр. Ағастарҙың вағыраҡ япраҡтарының ҡуйыраҡ , ә эреләренең һирәк урынлашыуына иғтибар итәләр.

Тәрбиәсе балаларға үткән дәрестә эшләнгән ағастарға япраҡтар йәбештерергә йәки фломастерҙар менән буярға тәҡдим итә.

Дәрес аҙағында бөтә эштәрҙән күргәҙмә ойошторола (ата-әсәләр өсөн).

УН ИКЕНСЕ ДӘРЕС «Төрлө төҫтәге болон»

МАҠСАТ: еүеш (дымлы) ҡағыҙҙа өс төрлө буяу менән һүрәт төшөрөргә өйрәтеү. Төҫтәрҙе бергә ҡушыу (аралаштырыу).

ЭШ: сәскәләр һәм үләндәр һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ гуашь, бумала, һыу, салфетка.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: Тәбиғи шарттарҙа төшөрөлгән сәскәләр.

ӘҘӘБИӘТ: М.Ғафури «Болон», Р.Сураҡолов «Болонда».

МУЗЫКА: еңел көйҙәр.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Нимә ул болон? Ә аҡлан нимәне аңлата? Ни өсөн улар төрлө төҫтә? Аҡланда, болон-туғайҙарға нимәләр үҫә? Нимәләр йәшәй унда?

Тәрбиәсе эш алымдарын аңлата. Альбом битен тулыһынса ҡулланып буяу таптары менән сәскәләр һүрәтләй. Ә улар араһында оҙонса һыҙыҡтар ярҙамында үлән эшләп күрһәтә. Ҡағыҙ еүеш булырға тейеш. Һүрәт төшөрөү барышында еүеш ҡағыҙҙағы буяуҙарҙың бер-береһе менән ҡушылыуына иғтибар итә.

Балалар төрлө төҫтәге аҡлан һүрәтләйҙәр. Эш бөткәс, бөтә һүрәттәрҙе иҙәнгә теҙеп һалып, «сәскәле болон» яһайҙар.

УН ӨСӨНСӨ ДӘРЕС «Йәйғор»

МАҠСАТ: гуаштың төрлө төҫтәрен ҡулланып, йәйғор һүрәтен эшләргә өйрәтеү. Гуашты бер-береһе менән ҡушыу ысулын ҡулланып өҫтәлмә төҫтәр алыу.

ЭШ: йәйғор һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, һыу, йәйғор формаһында төҫлө ҡағыҙҙарҙан эшләнгән киҫәктәр.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: йәйғор һүрәте.

ӘҘӘБИӘТ: К. Әлибаев «Ҡояшлы йәйғор ятты». Ф.Мөхәмәтйәнов «Ямғыр һәм йәйғор».

МУЗЫКА: ноталар баҫҡысы.

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Тәрбиәсе йәйғор тураһында шиғыр уҡый. Йәғор һүрәтен эшләп күрһәтә. Бының өсөн ете төҫ ҡуллана (ҡыҙыл, ҡыҙғылт-һары, һары, йәшел, зәңгәр, күк, миләүшә). Ҡыҙғылт-һары төҫөн аҡ һәм ҡыҙыл гуашты бутап килтереп сығара. Зәңгәр төҫтө аҡ менән күк гуашты ҡушып ала.

Тәрбиәсе балаларға йәйғорҙоң ете төҫөн дә төҫлө ҡағыҙҙан эшләнелгән киҫәктәр менән фланелеграфҡа һалып сығырға тәҡдим итә. Балалар үҙаллы йәйғор һүрәтен эшләйҙәр.

Тәрбиәсе балаларҙы эш барышында бумаланы таҙа итеп йыуғас ҡына икенсе төҫкә маныу тураһында иҫкәртә.

Дәрес бөткәс, стенаға һүрәтләйҙәр зур йәйғор яһап элеп ҡуялар.

УН ДҮРТЕНСЕ ДӘРЕС «Бөжәктәр ҡайҙа йәшәй?»

МАҠСАТ: үткән дәрестәрҙә алған оҫталыҡтарҙы (күсермә, ҡултамға, бармаҡ һәм ус менән) файҙаланып төрлө күренештәр тыуҙырыу. Композиция төҙөү

ЭШ: бөжәктәр һүрәтләү.

ҠУЛЛАНМА: ҡағыҙ, гуашь, бумала, һыу, төҫлө ҡәләмдәр, фломастер.

ЙЫҺАЗЛАНДЫРЫУ: бөжәктәр тураһында йәнһүрәттәр, әкиәттәрҙән иллюстрациялар.

ӘҘӘБИӘТ: М.Дилмөхәмәтов «Сәскә менән күбәләк», Г. Валиева «Ҡырмыҫҡалар», «Ҡамҡа», К. Әлибаев «Ҡырмыҫҡа».

МУЗЫКА: Р.Ураҡсина һүҙҙәре, Ә. Зиннурова музыкаһы «Күбәләк»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Ҡатнашыусылары бөжәктәр булған йәнһүрәттәрҙе бергәләп иҫкә төшөрәләр, әкиәттәрҙән иллюстрациялар ҡарайҙар. Тышта йөрөгәндә бөжәктәргә һәм уларҙың ҡылыҡтарына иғтибар итәләр. (Ҡырмыҫҡалар бер-береһенәярҙам итәләр, ҡуңыҙҙар йәшенергә тырышалар, ҡамҡа осоп китергә ынтыла һ.б.). Дәрестә балалар бөжәктәрҙе күҙәткәндә алған белемдәре тураһында һөйләйҙәр, мөмкин булһа, йәнһүрәттән өҙөк ҡарайҙар, таныш сюжеттар буйынса әңгәмәләшәләр.

Тәрбиәсе бөжәктәрҙе һүрәтләү ысулдарын күрһәтә (бармаҡ йәки ус менән һалынған ҡултамғаға, күсермәгә ҡанаттар, мыйыҡтар, күҙҙәр эшләй).

Балалар үҙаллы бөжәктәр һүрәтләйҙәр, үҙҙәренә оҡшаған ысулды ҡулланалар. Әҙер һүрәттәрҙе ҡырҡып алып, дөйөм композиция төҙөйҙәр.

Дәрес аҙағында бубен йәки металлофон сыңлауы аҫтында бөжәктәргә оҡшатып төрлө хәрәкәттәр яһап уйнарға мөмкин.

УН БИШЕНСЕ ДӘРЕС «Тәбиғәттең барса миҙгелдәре лә беҙгә бик тә ҡәҙерле»

МАҠСАТ: композиция төҙөү. Йыл әйләнәһенә үткәрелгән дәрестәрҙең темаларын йомғаҡлау. Эштәр күргәҙмәһе ойоштороу.

ЭШ: йыл әйләнәһенә башҡарған эштәрҙән композиция төҙөү.

ҠУЛЛАНМА: балаларҙың эштәре.

ӘҘӘБИӘТ: Рөстәм һәм Фәнзил Әҙелбаевтар «Башҡорт халыҡ ижады» (1 том). М. Сиражи «Йәй»

МУЗЫКА: М. Дилмөхәмәтов һүҙҙәре, С.Сәлмәнов музыкаһы «Йәй йәмдәре»

ЙӨКМӘТКЕһЕ: Миҙгелдәр тураһында әңгәмә. Элек-электән башҡорт халҡы миҙгелдәргә төрлө исемдәр биргән: көҙ – бирем айы, әбейҙәр сыуағы, һарыса, Сөмбөлә; ҡыш – ҡуян айы, Селлә, Буранара; яҙ алым айы, Аҡман-тоҡман, Алағар, Науруз һ.б., йәй – йыйын айы һ.б.

Ҡояшҡа ла бик яғымлы итеп өндәшкәндәр: Ҡояшбикә, Ҡояш апай һ.б. Тәрбиәсе балаларға йыл миҙгелдәре тураһында белгән шиғырҙарҙы, йырҙарҙы, һамаҡтарҙы, һынамыштарҙы, юрамыштарҙы, халыҡ

әйтемдәрен иҫкә төшөрөргә ярҙам итә. Балалар йыл миҙгелдәренә бәйле төрлө уйындар уйнай алалар.

Йыл әйләнәһенә үткәрелгән дәрестәрҙә алынған мөһим төшөнсәләрҙе ҡабатлап, нығытып китергә мөмкин. (Йыл миҙгелдәре, рәссам, картина, күргәҙмә, төҫтәр, форма – буяуҙар, изгелек һәм яуызлыҡ образдары). Ошо төшөнсәләр иҫтә ҡалһын өсөн, ТРИЗ уйындары ойоштороpға ла булла («Сынйыр», «Һүҙҙәр теҙмәһе» һ.б.).

Бөтә эшләгән эштәрҙән күргәҙмә ойоштороla.

ЛИТЕРАТУРА

Казакова Т.Г. Развивайте у дошкольников творчество.- М., 1985.
Комарова Т.С. Изобразительная деятельность в детском саду: Обучение и творчество.- М.,1990.
Комарова Т.С. Обучение технике рисования.- М.,2003.
Малышева А.Н., Ермолаева Н.В. Аппликация.- Ярославль:Академия развития:академия Холдинг, 2002.
Неменский Б.М., и др. Изобразительное искусство и художественный труд.- М.,1991.
Шестакова А.В. Росток: Учебное пособие по художественно- творческому развитию детей дошкольного возраста. -Челябинск, 1996.
А. Молчева Мәктәпкәсә йәштәге балалар өсөн Башҡортостандың биҙәү-ҡулланма сәнғәте.- Өфө,1995.
Балалар баҡсаһында һынлы сәнғәт теорияһы һәм методикаһы. – М., 1997
Горяева Сәнғәт донъяһына беренсе аҙымдар .- М.,1991.
Р. Фәтихов Һынлы сәнғәт терминдарына русса-башкортса һүҙлек.- Өфө, 1997
F.F Fәлиева, З.F Нафикова.Башҡорт балалар баҡсалары өсөн уҡытыу тәрбиә программаһы.- Өфө, 1999.

СОДЕРЖАНИЕ

Введение

Первый блок занятий «Сказки о красках и карандашах»
Второй блок занятий «В мире сказок»
Третий блок занятий «У каждого свой дом»
Четвертый блок занятий «Вещи и цветы»

Беренсе блок «Буяуҙар һәм ҡәләмдәр тураһында әкиәттәр»
Икенсе блок «Әкиәт донъяһында»
Өсөнсө блок «Һәр кемдең үҙ өйө»
Дүртенсе блок «Әйберҙәр һәм төҫтәр»